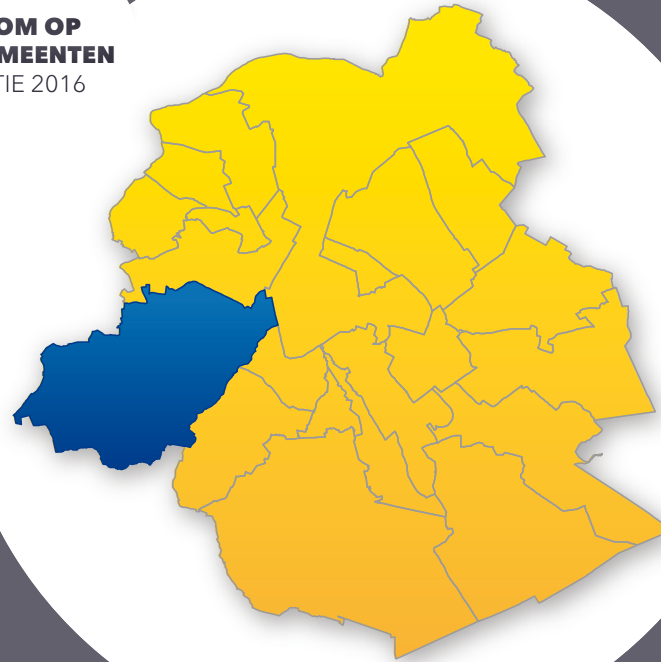

**ZOOM OP
DE GEMEENTEN**
EDITIE 2016

zoom op

ANDERLECHT

OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN
WELZIJN BRUSSEL

OBSERVATOIRE DE
LA SANTÉ ET DU SOCIAL
DE BRUXELLES

COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

INSTITUT DE RECHERCHES
INTERDISCIPLINAIRES SUR BRUXELLES
UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

Realisatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel
Institut de recherches interdisciplinaires sur Bruxelles -
Université Saint-Louis - Brussel (directie: Benjamin WAYENS)

Vertaling

Brussels Translation

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA,
Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire asbl

Voor meer informatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Roger KALENGA-MPALA
Perspective
Naamsestraat 59 – 1000 Brussel
bisa@perspective.brussels – www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad

Marion ENGLERT en Sarah LUYTEN
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183 – 1050 Brussel
observat@ggc.irisnet.be – www.observatbru.be

Depotnummer

D/2016/9334/16
D/2016/6374/264

Het rapport mag gekopieerd worden mits vermelding van de bron:

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium
voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad
(Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), 2016, Zoom
op de gemeenten: Anderlecht.

Ce document est également disponible en français.

1. ANDERLECHT EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN**4****2. BEVOLKING****10**

2.1.	Evolutie en loop van de bevolking	10
2.2.	Structuur van de bevolking volgens leeftijd en geslacht	11
2.3.	Nationaliteiten	13
2.4.	Huishoudens	14

3. JONGE KINDEREN**15**

3.1.	Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar	15
3.2.	Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid	15

4. ONDERWIJS**17**

4.1.	Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar	17
4.2.	Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van scholing en onderwijsvorm	18
4.3.	Schoolachterstand	19

5. ARBEIDSMARKT**20**

5.1.	Socio-economische positie van de bevolking	20
5.2.	Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad	21
5.3.	Profiel van de niet-werkende werkzoekenden	22
5.4.	Deeltijdse werknemers	22

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT**23**

6.1.	Binnenlandse werkgelegenheid	23
6.2.	Ondernemingen	24
6.3.	Evolutie 2006-2013	25

7. INKOMENS**26**

7.1.	Fiscale inkomens	26
7.2.	Personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen	29
7.3.	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV)	30

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN**31**

8.1.	Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën	31
8.2.	Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven	31
8.3.	Investeringen	33

9. HUISVESTING**34**

9.1.	Kenmerken van het woningbestand	34
9.2.	Sociale woningen	35
9.3.	Huurprijs en vastgoedprijzen	35

10. GEZONDHEID**36**

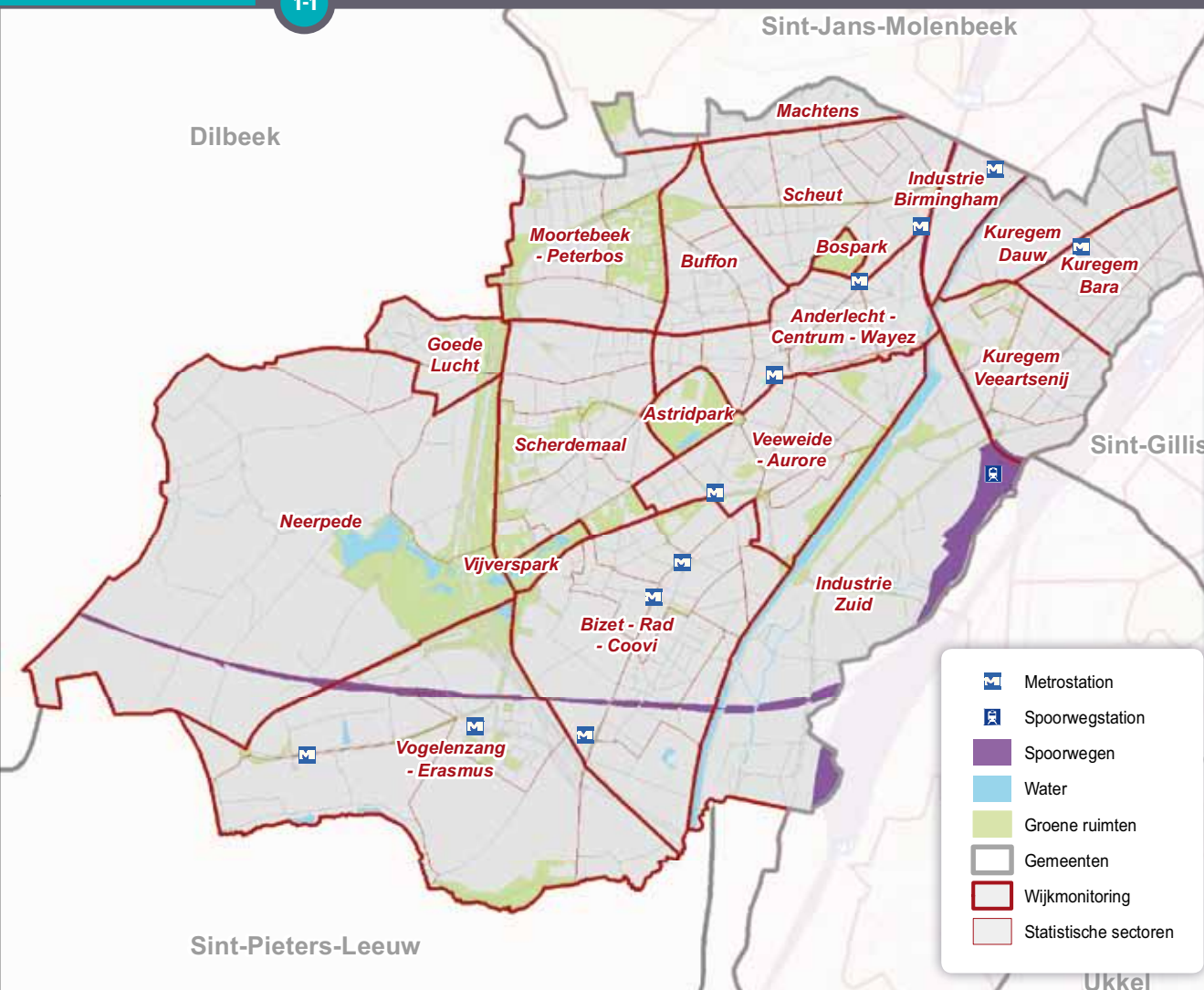
10.1.	Gezondheid van de pasgeborenen	36
10.2.	Algemene gezondheidstoestand	38

WOORDENLIJST**41****LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN****45****VOOR WIE MEER WIL WETEN****46**

1. ANDERLECHT EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN¹

1-1

Referentiekaart van Anderlecht

LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED

Anderlecht (17,7 km², 11 % van het gewestelijk grondgebied) is gelegen in het westen van het Brussels Gewest. Ze grenst in het noorden aan Sint-Jans-Molenbeek, in het oosten aan Brussel-Stad en Sint-Gillis, in het zuidoosten aan Vorst en Sint-Pieters-Leeuw en in het westen aan Dilbeek.

De **referentiekaart 1-1** geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld wanneer infragemeentelijke statistieken worden voorgesteld, meer bepaald in **statistische sectoren**² en **wijken** van de Wijkmonitoring. De gemeente Anderlecht telt 19 wijken en twee daarvan stemmen overeen met grote industriële gebieden (Industrie Zuid en Industrie Birmingham) en drie met parken. De grenzen van deze wijken vallen niet steeds samen met de gemeentegrenzen omdat ze op meerdere gemeenten kunnen liggen, wat de continuïteit van de bebouwing benadrukt (dat is het geval voor de wijken Moortebeek-Peterbos, Machtens, Kuregem Dauw, Kuregem Bara en Industrie Zuid). De zuidoostelijke rand van de gemeente, tussen het kanaal en Vorst, is niet bewoond: men treft er hoofdzakelijk industrie en spoorwegen aan. Het hele oostelijke deel van de gemeente langs het kanaal vertoont een industrieel karakter, ook in de dichtstbevolkte wijken (Slachthuizen, Birmingham) die het vroegst geïndustrialiseerd werden.

Wat **landschap en stedenbouw** betreft, kan de gemeente Anderlecht van oost naar west in drie entiteiten worden onderverdeeld: het kanaalgebied, het centrum van de gemeente en Neerpede-Erasmus. Het is wel zo dat bepaalde wijken met veel sociale woningen zich binnen deze entiteiten onderscheiden van hun omgeving.

¹ Op het einde van het document vindt u een selecte bibliografie, pagina 46.

² De blauwgekleurde woorden worden in de woordenlijst op het einde van dit document gedefinieerd.

1-2

Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Anderlecht, 1 januari 2013

Bevolkingsdichtheid 2013
(inw./km²)

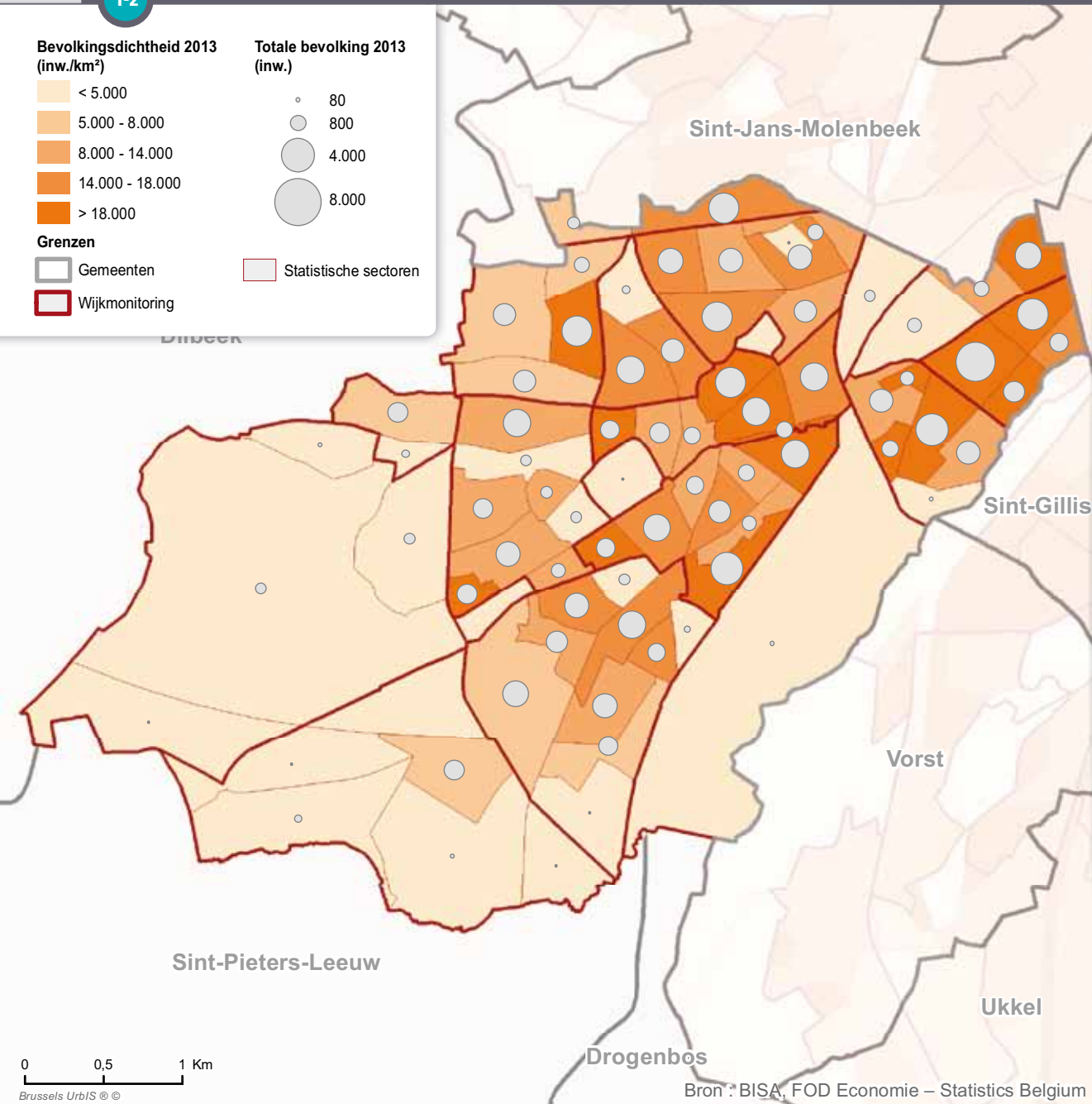
- < 5.000
- 5.000 - 8.000
- 8.000 - 14.000
- 14.000 - 18.000
- > 18.000

Totale bevolking 2013
(inw.)

- 80
- 800
- 4.000
- 8.000

Grenzen

- Gemeenten
- Statistische sectoren
- Wijkmonitoring

Kuregem en het kanaalgebied

In het oosten van de gemeente ligt Kuregem. Kuregem wordt begrensd door de kleine ring, het Zuidstation, Laag-Molenbeek en de Vanderveldesquare. Dit deel van de gemeente behoort tot de gordel die reeds bebouwd werd op het einde van de 19^e eeuw (*eerste kroon*) en wordt gekenmerkt door een heel hoge bevolkingsdichtheid (20 720 inwoners/km² in Kuregem Bara) **1-2**. De **verstedelijking** van Anderlecht is in deze zone begonnen ten tijde van de onafhankelijkheid van België en houdt rechtstreeks verband met het kanaal van Charleroi en de ontwikkeling van de spoorweg in Brussel. Hier werden fabrieken en arbeiderswijken opgetrokken. De huizen zijn oud en vaak ingericht als opbrengstwoningen. Er zijn weinig openbare groene ruimten.

Er worden sinds het begin van de jaren 1990 veel renovaties en **nieuwbouwprojecten** in deze zone gestart, meer bepaald in het kader van de wijkcontracten (waarin gemeente en Gewest samenwerken) of federale fondsen (Beliris). De ontwikkeling van het Zuidstation heeft het uiterlijk van dit oostelijke deel van de gemeente sterk veranderd. Sinds 1997 werden twaalf wijkcontracten gestart, waarvan de helft in Kuregem. Drie van de twaalf lopen nog in 2015 (Scheut, Compas en Biestebroek). In het kader van de wijkcontracten werd vooral geïnvesteerd in de openbare ruimte, sociale infrastructuur, huisvesting en, in mindere mate, in het economische en sociale weefsel.

Meerdere wijken van het **kanaalgebied** zullen de eerstkomende jaren sterk evolueren. De gemeente en het Gewest willen de handel in tweedehandsvoertuigen uit de wijk van de Heyvaertstraat verhuizen naar de havenzone in het noordoosten om ruimte vrij te maken voor meer gediversifieerde economische activiteiten en gemengde huisvesting. In het kader van de OGSO (ondernemingsgebieden in een stedelijke omgeving) plant de gemeente samen met het Gewest en privéspelers een hervesteding en een verdichting van de industriële wijk langs de Biestebroekkaai. Hiermee wil men de cohabitatie van huisvesting, dienstenflats, ondernemingen en winkels herorganiseren en het kanaal versterken als zachte mobiliteitsas. Het recent geopende

centrum voor bedrijven en culturele-educatieve activiteiten Zuidhaven, moet vervolgens worden aangesloten op de nieuwe site van het Slachthuis om een nieuwe plaatselijke identiteitskern in de gemeente te creëren. In een nabije toekomst zal de Ninoofsepoort - al lang geprogrammeerd - worden heraangelegd (heraanleg van het kruispunt en aanleg van een nieuw gewestpark). En de reconversie van de site van de vroegere veeartsenijsschool (woningen en bedrijfscentrum) moet worden verder gezet.

Het centrum van de gemeente

In het centrale deel van het gemeentelijk grondgebied, tussen het kanaalgebied en de Ring, ligt rond Sint-Guido en de Wayezstraat, de historische kern van de gemeente. De bevolkingsdichtheid is er hoog (19 020 inwoners/km² in Anderlecht-Centrum-Wayez). De **woonlandschappen** zijn er erg gevarieerd: overblijfselen van oude dorpskernen, burgerhuizen van het einde van de 19^e eeuw en begin 20ste eeuw rond Sint-Guido, huizen en flatgebouwen van het interbellum (art deco) en opbrengstgebouwen en eengezinswoningen (voornamelijk bel-etagewoningen) uit de jaren 1950 en 1960 in het gebied tussen de Ninoofse- en Bergensesteenweg en tot slot woonblokken ("buildings") zowel voor sociale huisvesting (Peterbos) als voor de middenklasse (Marius Renard). Dit gebied bevat talrijke groene ruimten. De westelijk gelegen groene ruimten zijn geïntegreerd in het moderne "Parc-system", dat bijdraagt aan het **groen en blauwe netwerk** van het Gewest.

De **commerciële evolutie** in de Wayezstraat in het centrum kreeg veel aandacht: ze moet zich vandaag herpositioneren, gelet op het grote en gediversifieerde aanbod in de rest van de gemeente: Westland shopping center, Cora, grote omliggende winkels op de Bergensesteenweg (IKEA, Brico Plan-it), maar ook de Slachthuizenmarkt. Het reconversieproject van het Constant Vandenstockstadion (vandaag in gebruik door Sporting Anderlecht dat in 2019 verhuist), zijn omgeving en de parkings in de buurt, worden bestudeerd.

Erasmus en Neerpede

In het uiterste westen vormen Neerpede en de omgeving van het Erasmusziekenhuis het deel van de gemeente buiten de grote ring. Dit gebied is rijk aan contrasten en kent een verspreide bewoning (280 inwoners/km² in Neerpede en 750 inwoners/km² in Vogelenzang-Erasmus). Het combineert resten van de landelijke ruimte met voorstedelijke constructies en tuinvijken. Het zuidelijke deel wordt gekenmerkt door de ontwikkeling van de biomedische campus van de Université Libre de Bruxelles, economische activiteitenparken en recente residentiële ontwikkelingen langs de metro-as, die sinds 2003 het Erasmusziekenhuis bedient.

De uitbreiding van het Erasmusziekenhuis is een van de grootste stedelijke projecten in de gemeente, net als de productie van meer dan 1 300 wooneenheden in de buurt van de campus. Deze projecten passen in de continuïteit van de ontwikkelingen in het westen van de gemeente, binnen de Ring, rond de Bergensesteenweg (huisvesting, nieuwe school) en de campus van COOVI (meer bepaald de nieuwe studentenverblijven door CITYDEV).

Terwijl de urbanisatie rond Erasmus wordt verdergezet in het gebied dat toegankelijk is per metro, wordt meer in het noorden de nadruk gelegd op het behoud van het groene karakter van de landelijke gebieden of de gebieden die bestemd zijn voor de sportinfrastructuur van Neerpede en Vogelzang en hun aansluiting op het **Groen en blauw netwerk** in Dilbeek, in het kader van de intergewestelijke aansluiting.

De sociale huisvestingswijken

Anderlecht heeft een relatief groot sociaal huisvestingspark (10 %) in vergelijking met het gemiddelde in het Gewest (7 %). In termen van landschap en sociologie vormen de tuinvijken van het Rad, Goede-Lucht, Vogelzang en Moortebeek, alsook het modernistische geheel van buildings van Peterbos specifieke en verspreide gebieden in de gemeente. En dan zijn er nog talrijke kleinere gehelen of gehelen die beter afgestemd zijn op de rest van het stedelijk weefsel: Cité de la Bougie, de wijk van de Albert I-square of nog Getswijk, en het omvangrijke sociale park dat verspreid is over Kuregem Veeartsenij en Rosée, of het historisch centrum.

DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

De **bevolking** van de gemeente steeg ononderbroken van het midden van de 19e eeuw tot 1969, het jaar waarin ze de kaap van 100 000 inwoners overschrijdt. De lichte daling van de bevolking in het laatste kwart van de twintigste eeuw is vandaag in grote mate gecompenseerd door de groei sinds 1997. Van 2005 tot 2015 steeg de Anderlechtse bevolking met 24 % - of een veel hoger ritme dan in het hele Brussels Gewest - tot 116 332 inwoners op 1 januari 2015. Dit vertegenwoordigt bijna 10 % van de totale gewestelijke bevolking.

Terwijl de gemeente tien jaar geleden, in 2005, een oudere **leeftijdsstructuur** kende dan het gemiddelde in het Gewest, is dat vandaag niet langer het geval. De gemeente kende immers een sterke verjonging van de bevolking. In 2015 is meer dan een vierde

van de bevolking jonger dan 18 jaar (dit is een groter aandeel dan het gemiddelde in het Gewest).

De jonge bevolking concentreert zich in de wijken van het oosten, het centrum-oosten en het noorden van de gemeente, waar meer immigranten wonen, terwijl de senioren hoofdzakelijk in het westen wonen.

Alleenwonenden zijn in verhouding minder talrijk in Anderlecht dan in het Gewest, terwijl kroostrijke gezinnen er duidelijk oververtegenwoordigd zijn.

Personen met een buitenlandse **nationaliteit** vertegenwoordigen bijna een derde van de bevolking (iets minder dan het Gewest) en verblijven vooral in het oostelijke deel van de gemeente. Meer dan een derde van de vreemdelingen is afkomstig uit het Europa van de 15, een aandeel dat kleiner is dan het gemiddelde in het Gewest. Inwoners uit Noord-Afrika en Sub-Saharisch Afrika zijn oververtegenwoordigd bij de bevolking met een buitenlandse nationaliteit, net als personen uit de nieuwe lidstaten (EU-13). Vooral het aantal Roemenen en Polen is de afgelopen tien jaar sterk toegenomen in de gemeente. Ze vertegenwoordigen nu respectievelijk de 1^e en de 4^e grootste groep niet-Belgen.

Sociaaleconomisch profiel

De gemeente Anderlecht wordt gekenmerkt door een bevolking met een uiteenlopend sociaaleconomisch profiel, met hoofdzakelijk een combinatie van huishoudens uit de arbeidersklasse en de middenklasse. Dit vertaalt zich in een gemiddeld belastbaar **inkomen** dat lager is dan het Brusselse gemiddelde, voornamelijk in het oosten, het centrum-oosten, een deel van het noorden van de gemeente en rond het historisch centrum waar enkele sociale huisvestingswijken gevestigd zijn (tuinwijken van het Rad en Goede-Lucht). Personen met een laag tot intermediair inkomen, een vervangingsinkomen of een bijstandsuitkering zijn oververtegenwoordigd in de gemeente in vergelijking met het gemiddelde van het Gewest. Het aandeel van de bevolking dat moet rondkomen met een **leefloon** bij de bevolking van 18-64 jaar in de gemeente is trouwens sneller gestegen dan in het Gewest (het gaat om een persoon op twintig in 2014). Verder heeft een derde van de bevolking recht op de **verhoogde tegemoetkoming** voor de verzekering voor geneeskundige verzorging in Anderlecht en bedraagt dit percentage meer dan 40 % voor de jongeren van minder dan 18 jaar.

Ongeveer drie vierde van de 15-64 jarige inwoners van de gemeente is actief op de **arbeidsmarkt**. De **activiteitsgraad** is hiermee iets hoger dan het gemiddelde in het Gewest en dit, zowel voor mannen als voor vrouwen. De ruimtelijke verschillen en genderongelijkheden zijn er echter veel groter: de activiteitsgraad is immers veel lager

in bepaalde wijken (zoals Kuregem Bara en Rosée of Moortebeek-Peterbos) dan in andere (zoals Neerpede of Scherdemaal), vooral bij de vrouwen.

Een vierde van de Anderlechtse bevolking op beroepsleeftijd is **werkloos** en dit is meer dan het gewestelijk gemiddelde (vooral voor de vrouwen). Ook hier zijn de verschillen tussen de **wijken** heel groot: het percentage is bijna driemaal zo groot in Kuregem Bara (oosten) dan in Neerpede (westen). Het gebrek aan werk treft een groot aantal jongeren in de gemeente en het aandeel werkzoekenden zonder diploma van het hoger secundair onderwijs is hoger dan het gewestelijk gemiddelde.

In Anderlecht is de **werkgelegenheidsgraad** van de mannen iets hoger dan dat van het Gewest en dat van de vrouwen iets lager. Bovendien werken de Anderlechtse vrouwen vaker deeltijds dan op gewestelijk niveau.

In termen van **binnenlandse werkgelegenheid** zijn er meer arbeiders in Anderlecht (meer dan een vierde van de arbeidsplaatsen) dan in het Gewest, wat overeenstemt met de aard van de economische activiteiten. Deze wordt immers gekenmerkt door een hoger aandeel van de sectoren van de industrie, de bouw, de handel en het vervoer dan op gewestelijke schaal. De sector van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening is proportioneel gezien ook groter, onder andere door de aanwezigheid van het Erasmusziekenhuis.

De gemeente telt een groot aantal kansarmen, wat er, samen met het hoge geboortecijfer, toe leidt dat bijna een derde van de **kinderen** geboren wordt in gezinnen zonder inkomen uit arbeid. Alleenstaande moeders en zeer jonge moeders zijn eveneens oververtegenwoordigd.

De **opvangcapaciteit voor kinderen** is bijzonder laag in Anderlecht, met amper iets meer dan een plaats per zes kinderen (jonger dan 3 jaar). Zo zijn er proportioneel tweemaal minder plaatsen per kind in de Anderlechtse kinderopvang dan in het hele Gewest. De ruimtelijke verschillen op het grondgebied van Anderlecht zijn heel groot en de dekking is duidelijk beter in het westen van de gemeente dan in het centrum en in het oosten, waar deze bijzonder laag is, terwijl er meer jongere kinderen en kansarmen wonen.

In termen van **onderwijs** gaan leerlingen van het secundair onderwijs die in Anderlecht wonen (in verhouding) vaker naar het technisch en het beroepsonderwijs en minder naar het algemeen onderwijs in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde. In vergelijking met het Gewest volgt een iets groter aantal Anderlechtse leerlingen het gespecialiseerd onderwijs. De schoolachterstand van de Anderlechtse leerlingen in het secundair onderwijs is ook iets meer uitgesproken.

Wat betreft **huisvesting** blijven de huurprijzen en de vastgoedprijzen gemiddeld lager in Anderlecht dan in het Gewest. We merken op dat het aandeel woningen dat door hun eigenaars wordt bewoond, iets hoger is in Anderlecht dan in het Gewest.

De gemeente Anderlecht is verdeeld over de **eerste** en de **tweede kroon** van het Gewest en heeft een tamelijk heterogeen gebouwenbestand. De **wijken** met sociale woningen, het oosten van de gemeente (wijken van Kuregem) en het centrum (Wayez) hebben oudere woningen, in een omgeving met een hogere bevolkingsdichtheid en minder privétuinen dan in het westen, dat groener en minder dichtbevolkt is en waar de woningen recenter gebouwd zijn.

De sociale situatie van Anderlecht heeft gevolgen voor de **gemeentelijke financiën** en de gemeente hangt sterker af van gewestdotaties en leningen van het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën. De financiële situatie van de gemeente Anderlecht is wel verbeterd: terwijl dat al jaren niet meer het geval was, tekenen de rekeningen van de gemeente sinds 2012 opnieuw een gecumuleerd positief resultaat op.

Gezondheid van de inwoners

De **levensverwachting** van de Anderlechtenaars stijgt, maar blijft lager dan deze voor het Gewest, meer bepaald door een hoger sterftecijfer voor 75 jaar. In vergelijking met het Gewest sterven de Anderlechtenaars vroeger ten gevolge van aandoeningen van het spijsverteringsstelsel en het ademhalingsstelsel (inclusief kankers). Gezondheid hangt af van talrijke factoren zoals de levensstijl, de fysieke omgeving (arbeidsomstandigheden, huisvesting) en sociale omgeving (sociale en familiale ondersteuning), de toegang tot en de kwaliteit van de zorg, enz. Het sociaal statuut is door zijn link met alle andere determinanten een heel belangrijke gezondheidsdeterminant. Zo kan de relatief ongunstigere socio-economische situatie van de Anderlechtenaars in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde de lagere levensverwachting gedeeltelijk verklaren.

UITDAGINGEN

Uit dit statistische overzicht van de gemeente Anderlecht kunnen we een aantal aandachtspunten afleiden.

Bestaansonzekerheid

Een groot deel van de bevolking, vooral in het oostelijke deel van de gemeente en de **statistische sectoren** met sociale woningen, is bijzonder kwetsbaar. Deze bevolking wordt vaker getroffen door werkloosheid en doet vaker slecht betaalde arbeid. Deze bestaansonzekerheid treft vaak immigranten en lager geschoolde personen.

Kwalificatie vormt op verschillende vlakken een probleem. Allereerst blijkt dat het profiel van de lager geschoolde en de dus steeds minder op de Brusselse arbeidsmarkt voorbereide werknemer, vaak van generatie op generatie overgeleverd wordt. Jongeren studeren tegenwoordig weliswaar langer, maar door de algemene stijging van het opleidingsniveau, blijft de kloof met de hoger opgeleiden groot. Naast de oriëntatie en het kwalificatieniveau zorgen andere factoren zoals problemen met de beheersing van de tweede landstaal en met de keuze van de juiste richting of nog de discriminatie bij aanwerving ervoor dat de inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt problematisch blijft. Bij een gelijk diploma zijn er verhoudingsgewijs meer werklozen in Anderlecht dan verwacht op basis van het gewestelijk gemiddelde.

De situatie in het westen van de gemeente is minder negatief: de **beroepsbevolking** bestaat er grotendeels uit de middenklasse die een job heeft. De positie op de arbeidsmarkt van een deel van de bewoners in het westen (meer bepaald in Vogelzang) wordt echter kwetsbaarder. De interne migratiestromen worden immers gekenmerkt door de komst van personen uit de **arme sikkels** van het Gewest. Deze nieuwkomers zijn niet noodzakelijk de meest kansarme in hun wijk van origine, maar ze dragen wel bij tot de wijziging van de bevolkingsstructuur in de westelijke **wijken** van Anderlecht.

Huisvesting en infrastructuur

De kwetsbare financiële situatie van een groot deel van de bevolking wordt o.a. weerspiegeld in de huisvesting, vooral in de wijken met oude gebouwen en dit zowel bij de privéwoningen als bij de sociale woningen. De slechte huisvestingsomstandigheden hebben een rechtstreeks effect op de gezondheid van de bevolking. Kansarme gezinnen, vaak met jonge kinderen, zijn geconcentreerd in bepaalde **kansarme wijken**, waar de huurprijzen lager zijn dan het gemiddelde in het Gewest, of in sociale huisvestingswijken. Het oude vastgoedpark betekent hoge onderhoudskosten en de

concentratie van de kwetsbaarste groepen in dit, erg verzadigde, segment van het huuraanbod moet aangepakt worden.

Anderlecht behoort tot de gemeenten die in grote mate bijdragen tot de demografische groei van het Gewest. De gemeente telt veel jonge kinderen en het aantal geboorten is de afgelopen tien jaar sterk gestegen, wat tot een **verjonging** van de leeftijdsstructuur in Anderlecht heeft geleid. Dit impliceert talrijke uitdagingen in termen van openbare infrastructuur, aanbod van aangepaste woningen, maar ook kinderopvang en onderwijs.

Parallel hiermee wordt Anderlecht geconfronteerd met de **veroudering** van zijn bevolking ouder dan 65 jaar. Hoewel het aandeel van deze bevolking in de gemeente de jongste jaren is afgenomen, gaat het in absolute getallen om een belangrijke groep. Hetzelfde geldt voor het aandeel van heel oude personen (85-89 jaar) - net als dat trouwens het geval is op niveau van het hele Gewest - wat impliceert dat er een aangepast zorgaanbod en infrastructuur moet worden voorzien.

Beheer en begeleiding van stadsprojecten

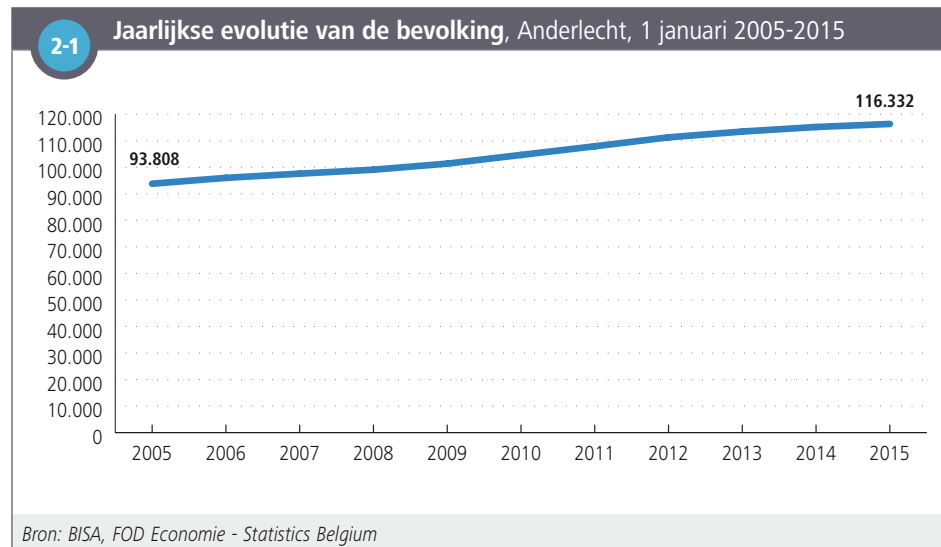
De **industrialisatie** in Anderlecht is zeer **oud**, vooral in het gedeelte dicht bij het kanaal. Het is hier dat de openbare ruimte het moeilijkst aan te leggen is; het is immers zaak de behoeften van de bewoners te verzoenen met de talrijke economische activiteiten in het stedelijk weefsel. Bovendien moet ook hier werk gemaakt worden van de herinrichting van braakliggend industrieterrein. In het westen worden nieuwe wijken uit de grond gestampt.

De vermenigvuldiging van de vastgoedoperaties en de **stedelijke renovatie**, in grote mate verwezenlijkt door privéspelers, leidt tot de vraag van de begeleiding van deze operaties, niet enkel in termen van openbare infrastructuur (kinderopvang, scholen, mobiliteit...), maar ook van inschakeling in het bestaande weefsel. Het is immers de bedoeling dat deze nieuwe ontwikkelingen en de bijhorende infrastructuur, niet enkel ten goede komen van de nieuwe inwoners, maar ook van de huidige inwoners. Verder moet worden ingespeeld op de stijging van de grondprijzen waarmee deze operaties gepaard gaan om te vermijden dat een groot deel van de bestaande bevolking nog kwetsbaarder wordt.

2. BEVOLKING

2.1. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Op 1 januari 2015 telt de gemeente Anderlecht officieel 116 332 inwoners ²⁻¹, of 10 % van de bevolking in het Brussels Gewest. De bevolkingsdichtheid bedraagt 6 556 personen per km². Op 10 jaar tijd is de bevolking van Anderlecht met 24 % gestegen, tegenover 17 % voor het Gewest. Dit stemt overeen met een gemiddelde jaarlijkse groei van 2,2 % in Anderlecht, tegenover 1,6 % in het Brussels Gewest.

In 2014 groeide de Anderlechtse bevolking tegen hetzelfde ritme als de bevolking van het Gewest (1 %). De evolutie van de bevolking vloeit voort uit de combinatie van drie factoren: het natuurlijk saldo, het intern migratiesaldo en het internationaal migratiesaldo ²⁻².

2-2 Loop van de bevolking				
	Anderlecht		Brussels Gewest	
	Aantal		Aantal	
Natuurlijke loop				
Geboorten (2014)	1.972	17,0 ‰	18.514	15,8 ‰
Sterfgevallen (2014)	970	8,4 ‰	9.032	7,7 ‰
Natuurlijk saldo (2014)	1.002	8,7 ‰	9.482	8,1 ‰
Migraties				
Intern migratiesaldo (2014)	-1.208	-10,4 ‰	-13.420	-11,5 ‰
Internationaal migratiesaldo (2014)	1.414	12,2 ‰	16.106	13,8 ‰
Totale aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei (2014)	1.154	1,0 ‰	11.687	1,0 ‰
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (2005-2014)		2,2 ‰		1,6 ‰
Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium				
Noot: De statistische aanpassing bevat alle laattijdig geregistreerde veranderingen (na 1 maart van het volgende jaar).				

Het **natuurlijk saldo** (het aantal geboorten min het aantal sterfgevallen) in verhouding tot de bevolking is lichtjes hoger in Anderlecht (8,7 ‰) dan in het Gewest (8,1 ‰) door het relatief hoge aantal geboorten (1 972) in de gemeente. Het bruto **geboortecijfer** is immers hoger in de gemeente (17 ‰) dan in het Gewest (15,8 ‰).

Net als in de meeste Brusselse gemeenten, behalve de vijf welgestelde gemeenten, is het **intern migratiesaldo** negatief in Anderlecht. Het aantal personen dat zich uit een andere Belgische gemeente in Anderlecht (7 413) is komen vestigen, is lager dan het aantal personen dat de gemeente heeft verlaten om zich ergens anders in België te vestigen (8 621). Het **internationaal migratiesaldo** is positief omdat het aantal personen dat uit het buitenland komt en zich in Anderlecht vestigt (3 895) hoger is dan

het aantal personen dat Anderlecht inruilt voor het buitenland (2 481)³, in navolging van de meeste gemeenten (op een uitzondering na).

Naast de [officiële bevolking](#) telt elke gemeente ook een zeker aantal personen dat er wel woont, maar niet tot de officiële bevolking wordt gerekend (asielzoekers, vreemdelingen in een onregelmatige verblijfssituatie, diplomaten en hun gezinsleden...). Wat specifiek de geboorten en sterfgevallen betreft, zijn de [Statistische formulieren voor geboorten en overlijden](#) een nuttige aanvulling op de gegevens van de officiële bevolking. Deze vermelden immers alle geboren en overleden personen en niet enkel de geboorten en overlijdens van de personen die er officieel verblijven, zie hoofdstuk Gezondheid.

2.2. STRUCTUUR VAN DE BEVOLKING VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

De gemeente Anderlecht heeft een groot en groeiend aandeel **jongeren**: in 2015 was meer dan een vierde van de bevolking jonger dan 18 jaar (tegenover 23 % in 2005). Het aandeel van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) blijft daarentegen lager in Anderlecht (61 %) in vergelijking met het gemiddelde in het Gewest (64 %), terwijl het aandeel personen van 65 jaar en meer vandaag op hetzelfde niveau is als het Gewest (13 %). Het aantal senioren is dus gedaald in Anderlecht (17 % in 2005) [2-3](#).

2-3 Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2005 en 2015								
	Anderlecht				Brussels Gewest			
	2005		2015		2005		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	21.626	23,1	29.859	25,7	217.522	21,6	267.922	22,8
18 - 64 jaar	56.186	59,9	71.181	61,2	633.716	62,9	751.915	64,0
65 jaar en meer	15.996	17,1	15.292	13,1	155.511	15,4	155.336	13,2
Totaal	93.808	100,0	116.332	100,0	1.006.749	100,0	1.175.173	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

De Anderlechtse bevolking kent een nog snellere verjonging dan het Gewest: in 2005 was de gemiddelde leeftijd in Anderlecht 38,7 jaar en in het Brussels Gewest 38,5 jaar, terwijl deze in 2015 36,5 jaar is in Anderlecht, tegenover 37,4 jaar in het Brussels Gewest. De [verouderingscoëfficiënt](#) daalde heel sterk in Anderlecht, van 74 % in 2005 naar 51 % in 2015. Deze is vandaag de dag dus duidelijk lager in Anderlecht dan in het Brussels Gewest. Wel is het zo dat het [senioriteitscoëfficiënt](#) relatief snel gestegen is in Anderlecht en die van het Brussels Gewest overschrijdt in 2015.

De [economische afhankelijkheidscoëfficiënt](#) is relatief hoog in Anderlecht (63 % tegenover 56 % in het Gewest) door het hoge aandeel jongeren in de gemeente.

Het **aandeel mannen** is ten slotte iets hoger in Anderlecht in vergelijking met het Gewest (met een [geslachtsverhouding](#) van 98 mannen voor 100 vrouwen tegenover 95 mannen voor 100 vrouwen in het Brussels Gewest) [2-4](#).

2-4 Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2005 en 2015				
	Anderlecht		Brussels Gewest	
	2005	2015	2005	2015
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	38,7	36,5	38,5	37,4
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	36,9	35,3	36,7	36,1
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	40,4	37,6	40,2	38,6
Verouderingsratio [65+/0-17] (%)	74,0	51,2	71,5	58,0
Afhankelijkheidsratio [(0-17)+(65+)]/(18-64) (%)	67,0	63,4	58,9	56,3
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	28,1	32,8	30,4	32,5
Geslachtsverhouding (%)	94,3	98,3	92,4	95,1

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

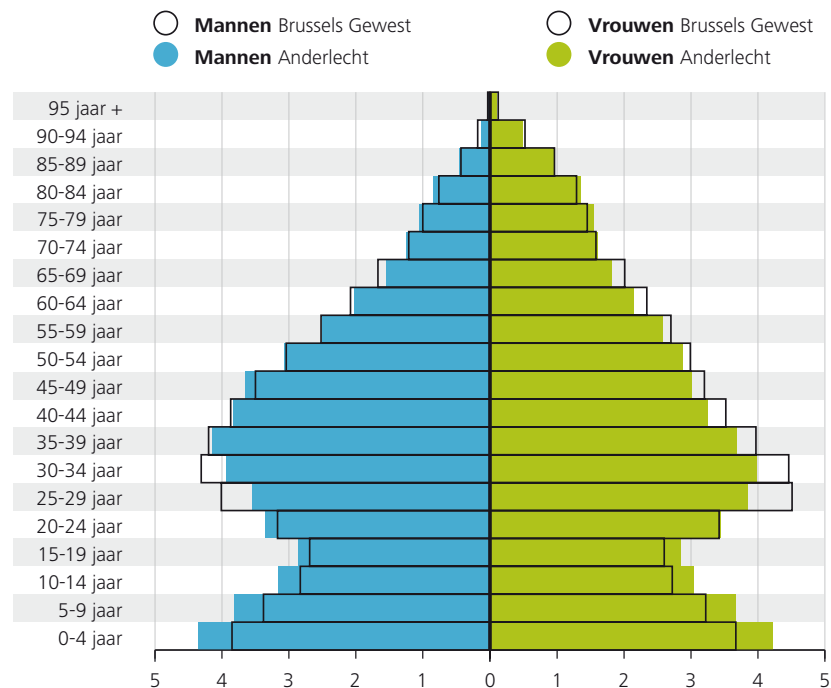
³ Deze aantallen omvatten naast de immigratie (in sensu stricto) ook de veranderingen van register, de ambtshalve schrappingen en de herinschrijvingen na schrapping.

De eerste **vergelijkende leeftijds piramide** illustreert het feit dat jonge kinderen bijzonder goed vertegenwoordigd zijn in Anderlecht, in tegenstelling tot de volwassenen van 25 tot 34 jaar, die relatief minder vertegenwoordigd zijn in de gemeente in vergelijking met het gemiddelde aantal in het Gewest **2-5**. Het **totale vruchtbaarheidscijfer** is hoger in Anderlecht (2,3) dan in het Gewest (1,9).

De evolutie van het uitzicht van de tweede **leeftijds piramide tussen 2005 en 2015** toont ook de sterke verjonging van de bevolking in Anderlecht aan **2-6**: de sparrenvorm is duidelijker en wijst op een verbreding toename aan de basis (jonge kinderen), in het midden (volwassenen rond 35-40 jaar) en een versmalling van een deel van de top (senioren van 70-80 jaar). Er is echter ook een toename van het aantal heel oude personen (85-89 jaar).

2-5

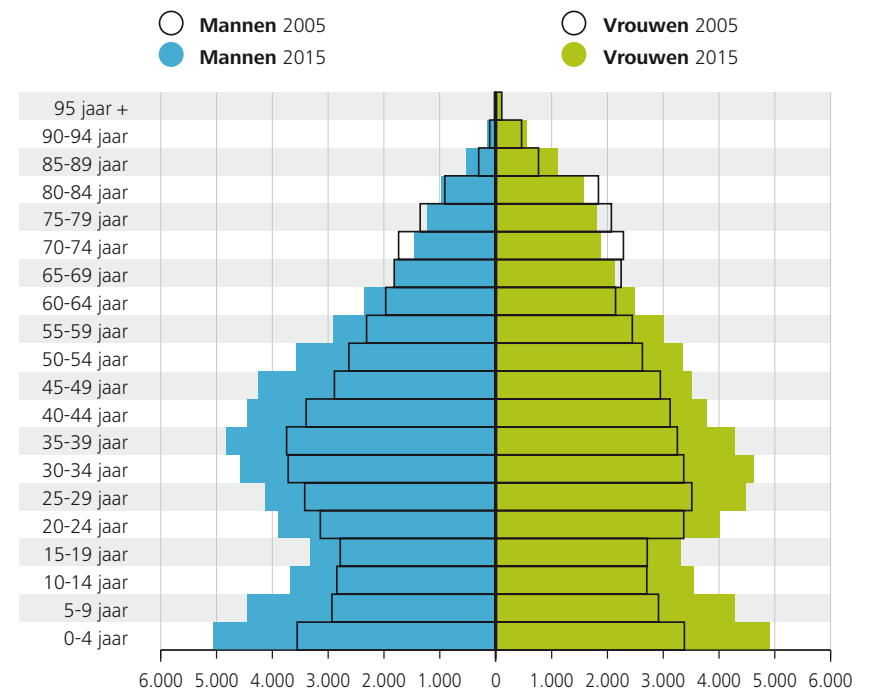
Vergelijkende leeftijds piramide, voor 100 inwoners, 1 januari 2015

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

2-6

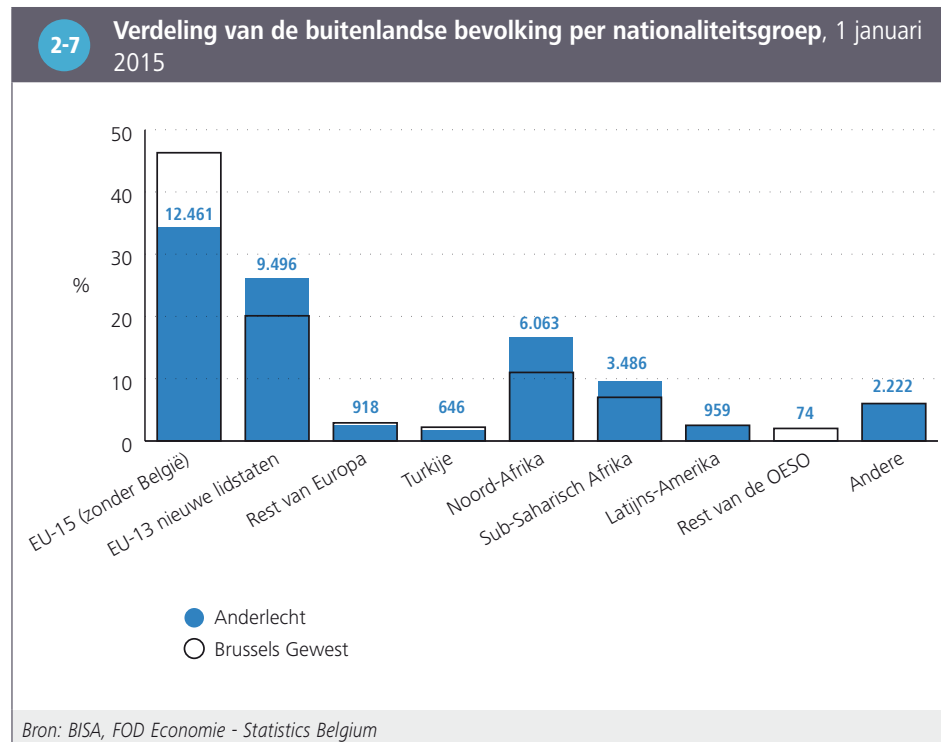
Vergelijkende leeftijds piramide van Anderlecht, 1 januari 2005 en 2015

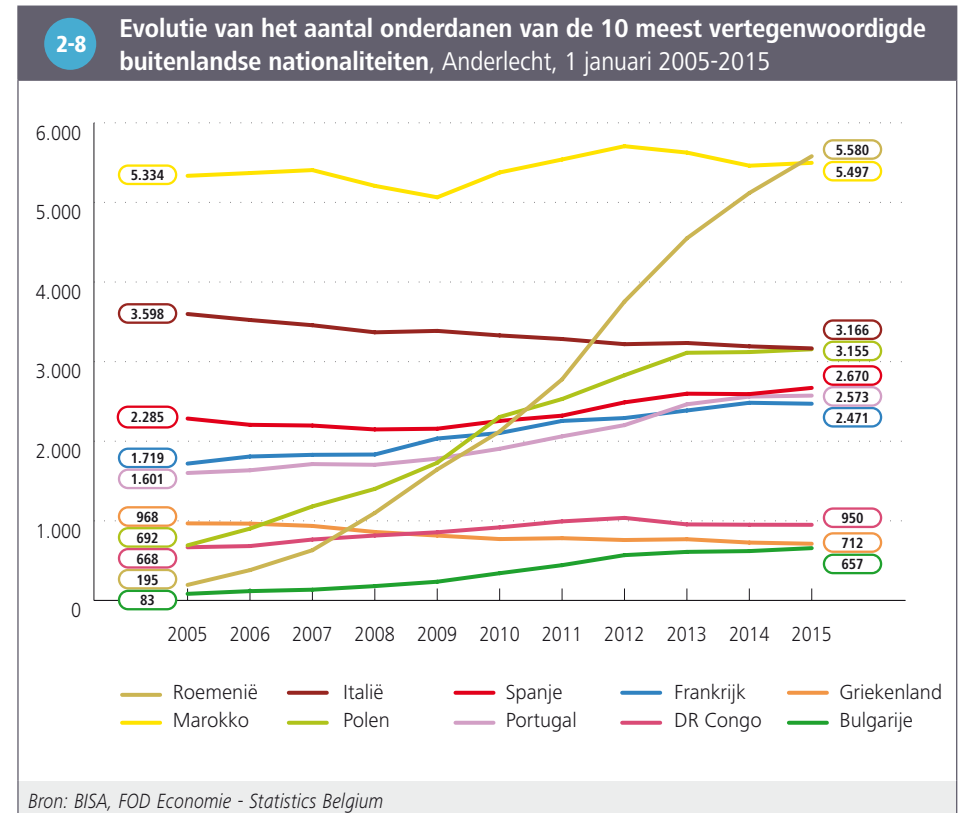
Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

2.3. NATIONALITEITEN

Op 1 januari 2015 hebben 36 325 personen, of 31 % van de Anderlechtse bevolking, een buitenlandse **nationaliteit** - wat een aandeel is dat lager is dan het gewestelijk gemiddelde (34 %). 34 % van deze personen met een buitenlandse nationaliteit in Anderlecht zijn onderdanen van een land van het Europa van de 15 (EU-15), 26 % van een van de nieuwe lidstaten (UE-13), 17 % van Noord-Afrika en 10 % van Sub-Saharisch Afrika. De onderdanen van een land van de EU-15 zijn - in verhouding - duidelijk minder vertegenwoordigd in Anderlecht dan gemiddeld gezien in het Gewest, in tegenstelling tot de onderdanen van de nieuwe lidstaten en van de Afrikaanse landen **2-7**.

Onder de personen met een **buitenlandse nationaliteit** zijn de Roemenen het sterkst vertegenwoordigd in Anderlecht in 2015, op de voet gevolgd door de Marokkanen (die de jaren voordien de eerste buitenlandse nationaliteit in de gemeente waren) **2-8**.

Het aantal Marokkanen blijft de afgelopen 10 jaar immers relatief stabiel, terwijl het aantal Roemenen in die periode daarentegen een bijzonder sterke stijging kende in de gemeente Anderlecht (van 195 in 2005 naar 5 580 in 2015). Ook het aantal Polen is snel gestegen (maar in mindere mate), gaande van 692 naar 3 155 personen op tien jaar. De aanzienlijke stijging van deze onderdanen in het Brussels Gewest houdt verband met de toetreding tot de EU van Polen (in 2004) en Roemenië (in 2007). Eerst en vooral is er de regularisatie van personen die reeds aanwezig waren op het Brussels grondgebied. Verder is er de komst van nieuwe personen door het vrije verkeer van werknemers. Ook is er een toename van werkaanbiedingen voor de onderdanen van deze nieuwe lidstaten in Brussel als hoofdstad van de EU. Sinds 2013 wordt er echter een stagnatie van het aantal Polen in het Brussels Gewest geobserveerd, wat verband kan houden met de toegenomen [circulaire migratie](#)⁴.

4 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2015), *Een demografische boom onder de loep: Roemenen, Polen en Bulgaren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Focus nr. 9, juni 2015.

De Roemenen, en een deel van de Polen wonen voornamelijk in de westelijke rand van de [arme sikkels](#), van Anderlecht tot Laken.

2.4. HUISHOUDENS

Op 1 januari 2015 telt Anderlecht 50 537 private huishoudens, of 6 859 meer huishoudens dan in 2005. In 2015 bestaat 44 % van de huishoudens uit een enkele persoon, 22 % uit twee personen en 34 % uit minstens drie personen in Anderlecht (tegenover respectievelijk 45 %, 26 % en 29 % in 2005). Het aandeel van de huishoudens met minstens drie personen is dus duidelijk gestegen (inclusief de grote huishoudens van 6 personen en meer) in Anderlecht [2-9](#).

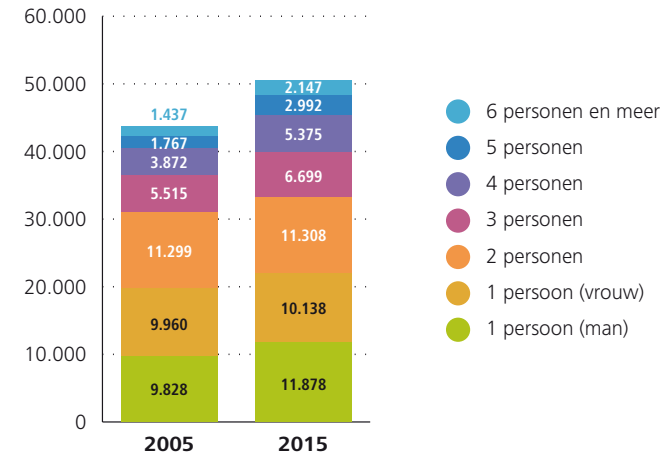
De gemiddelde **grootte** van de private huishoudens is groter in Anderlecht (2,28) dan in het Brussels Gewest (2,14), door het kleinere aantal eenpersoonshuishoudens en de sterkere aanwezigheid van grote huishoudens.

De **koppels met kinderen** zijn sterker vertegenwoordigd in Anderlecht (27 % van de huishoudens) dan in het gehele Gewest (24 %), dit in tegenstelling tot de alleenwonenden (43 % van de Anderlechtse huishoudens tegenover 46 %, op de schaal van het Gewest) [2-10](#). Net als in de meerderheid van de gemeenten uit de [eerste kroon](#) van het Gewest vormen de mannen de grootste groep alleenwonende personen in Anderlecht (54 %, tegenover 50 % voor het Gewest). De alleenstaande ouders zijn dan weer lichtjes oververtegenwoordigd in Anderlecht in vergelijking met het Gewest. In Anderlecht is 87 % van de alleenstaande ouders trouwens een vrouw (dezelfde verhouding als voor het Gewest)⁵. Verder is het zo dat koppels in Anderlecht vaker gehuwd zijn dan in het gehele Gewest (82 % van de koppels zijn gehuwd in Anderlecht ten opzichte van 77 % in het Brussels Gewest).

⁵ Aangezien men maar op één plaats gedomicilieerd kan zijn en dit in geval van bilocatie voor de kinderen meestal bij de moeder is, wordt het aantal alleenstaande vaders onderschat.

2-9

Evolutie van het aantal private huishoudens per grootte, Anderlecht, 1 januari 2005 en 2015

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

2-10

Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2015

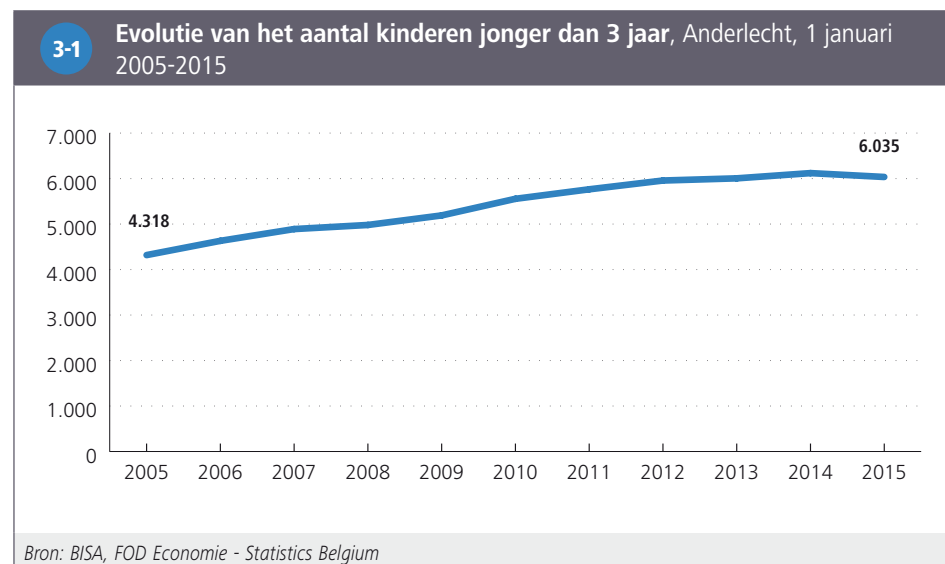
	Anderlecht		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	21.911	43,4	252.404	46,5
Koppels zonder kinderen	7.350	14,5	82.157	15,1
<i>Gehuwden</i>	5.677	11,2	56.694	10,4
<i>Samenwonenden</i>	1.673	3,3	25.463	4,7
Koppels met kind(eren)	13.624	27,0	128.289	23,6
<i>Gehuwden</i>	11.487	22,7	104.484	19,3
<i>Samenwonenden</i>	2.137	4,2	23.805	4,4
Alleenstaande ouders	6.270	12,4	62.690	11,6
Andere types	1.382	2,7	17.130	3,2
Totaal	50.537	100,0	542.670	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

3. JONGE KINDEREN

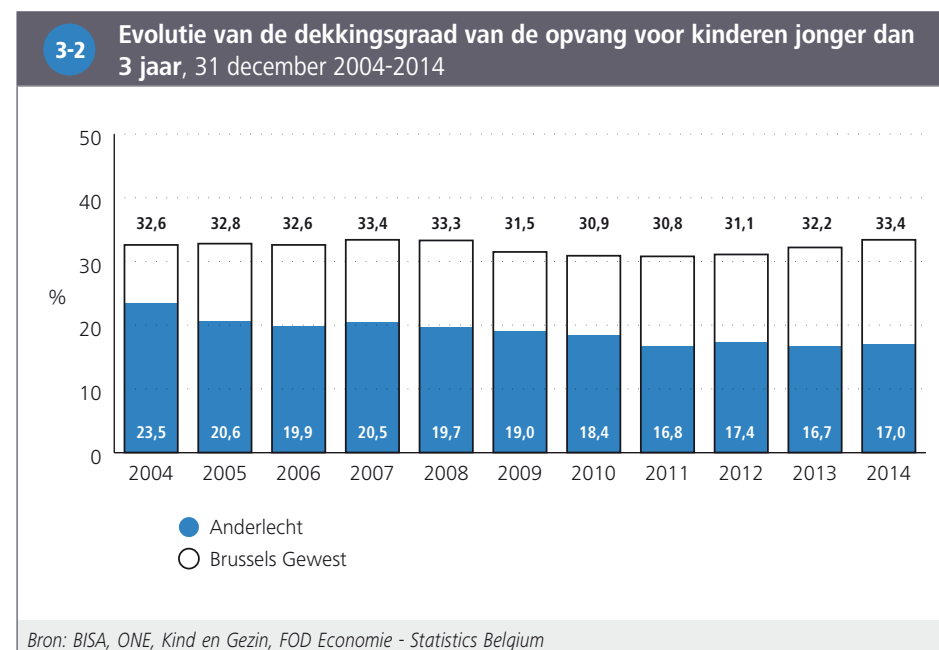
3.1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

Op 1 januari 2015 telt Anderlecht 6 035 kinderen jonger dan drie jaar, dit vertegenwoordigt 5,2 % van de totale bevolking (tegenover 4,6 % in het Brussels Gewest). Het aantal kinderen van deze leeftijd steeg de afgelopen tien jaar met bijna 40 %, wat veel sneller is in vergelijking met het hele Gewest (+ 25 %). Er is wel een lichte daling van het aantal jonge kinderen in Anderlecht tussen 1 januari 2014 en 2015 **3-1**.

3.2. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

De **dekkingsgraad** van de opvang van kinderen jonger dan 3 jaar is bijzonder laag in Anderlecht, met amper een plaats voor zes kinderen (jonger dan 3 jaar) op 31 december 2014. Zo zijn er proportioneel tweemaal minder plaatsen per kind in de Anderlechtse kinderopvang dan in het hele Gewest. Tussen 2004 en 2014 is de dekkingsgraad gedaald in de gemeente Anderlecht vermits er in 2004 bijna een plaats voor vier kinderen (jonger dan 3 jaar) was **3-2**. Inderdaad, tussen 2004 en 2014, stagneerde het aantal plaatsen in de kinderopvang rond 1 000 eenheden, terwijl het aantal kinderen tussen 0 en 3 jaar in diezelfde periode met ongeveer 1 700 eenheden steeg.

Op 31 december 2014 waren er in totaal 1 028 plaatsen in de kinderopvang in Anderlecht **3-3**. Het gaat hier om alle plaatsen, waarvan sommigen zijn voorbehouden voor kinderen van het personeel van ondernemingen of instellingen, die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen. Net als in de meeste Brusselse gemeenten gaat het hoofdzakelijk om plaatsen in de collectieve opvang (93 %). Er zijn relatief weinig plaatsen in de gezinsopvang (onthaalouders) in het Gewest.

Wanneer we de opvangplaatsen die gereserveerd zijn voor bepaalde categorieën (bijvoorbeeld kinderdagverblijven die verbonden zijn aan een bedrijf of die enkel kinderen opvangen van bepaalde nationaliteiten of religieuze groepen) buiten beschouwing laten, en enkel rekening houden met opvangplaatsen waarvoor het tarief berekend wordt in functie van het inkomen van de ouders, bedraagt de dekkingsgraad slechts ongeveer 10 % in Anderlecht (tegenover 20 % in het Brussels Gewest). Zo is in Anderlecht dus amper een plaats op tien **toegankelijk** voor iedereen met een inkomenstarief.

3-3 Kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar en toegankelijkheid, 31 december 2014		
	Anderlecht	Brussels Gewest
Kinderopvang		
Aantal kinderopvangplaatsen in collectieve opvang	961	17.408
Aantal kinderopvangplaatsen in gezinsopvang	67	573
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	1.028	17.981
Toegankelijkheid		
Aantal kinderopvangplaatsen voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	17,0	33,4
Aantal kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief en toegankelijk voor iedereen) voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	9,7	19,9
Aandeel kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief) in het totaal aantal plaatsen (%)	69,6	70,8
Bron: BISA, ONE, Kind en Gezin, FOD Economie - Statistics Belgium		

4. ONDERWIJS

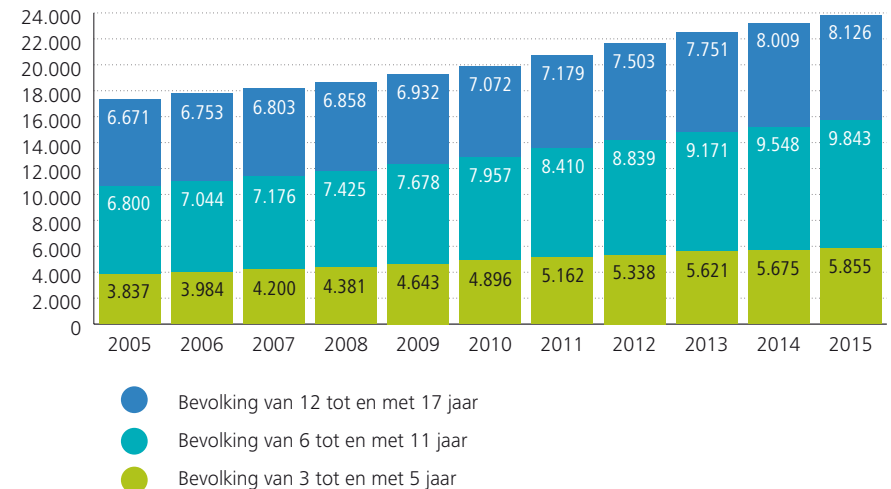
4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

Tussen 2005 en 2015 stijgt het aandeel van de kinderen van 3 tot en met 5 jaar en van 6 tot en met 11 jaar in de totale bevolking in Anderlecht, van respectievelijk 4 % naar 5 % (3-5 jaar) en van 7,2 % naar 8,5 % (6-11 jaar). Het aandeel van de adolescenten blijft stabiel (rond 7 %), hoewel hun aantal in absolute termen toeneemt.

Merk op dat de bevolkingscijfers die weergegeven zijn in de figuur 4-1 enkel betrekking hebben op de [officiële bevolking](#), en dat bepaalde kinderen (waarvan de ouders bijvoorbeeld ingeschreven zijn in het Wachtregister of die zonder wettig verblijf in het land verblijven) die hier wel schoollopen niet meegeteld worden. Deze kinderen worden daarentegen wel mee opgenomen in de gegevens over de schoolbevolking (zie volgende paragraaf). Daartegenover zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingscijfers voorkomen maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. Deze schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die school lopen in een school van de Franse of Vlaamse Gemeenschap. In Anderlecht is het eerste fenomeen waarschijnlijk belangrijker dan het tweede omdat de cijfers van de schoolbevolking hoger zijn dan de cijfers van de officiële bevolking voor de verschillende leeftijdsgroepen van 3 tot en met 17 jaar⁶.

4-1

Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar, Anderlecht, 1 januari 2005-2015

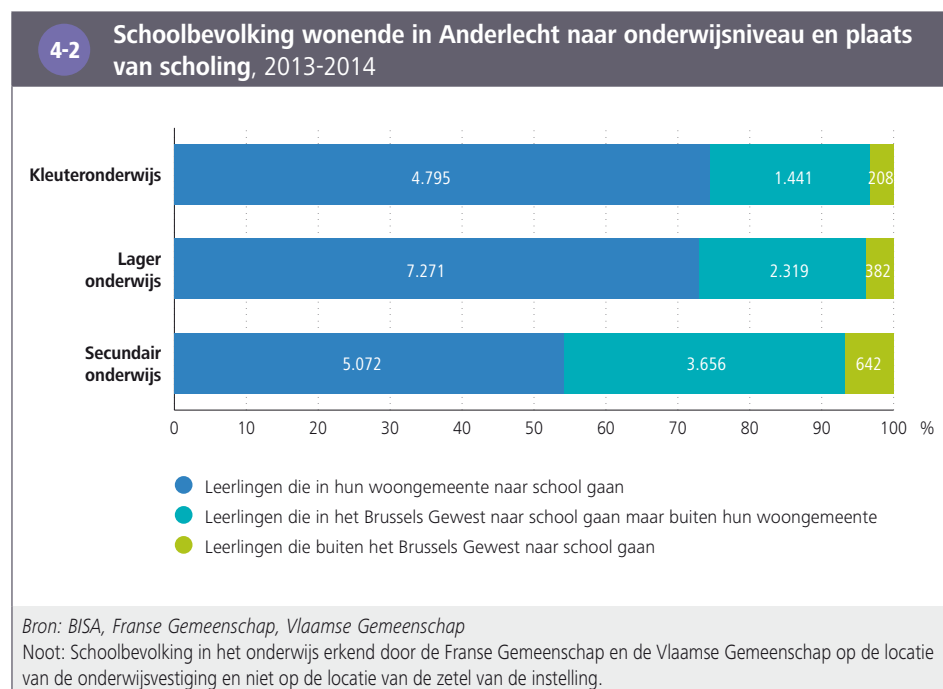

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

⁶ Ook de schoolachterstand kan een deel van deze verschillen verklaren.

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN SCHOLING EN ONDERWIJSVORM

Tijdens het schooljaar 2013-2014 waren respectievelijk 6 444, 9 971 en 9 341 **leerlingen** die in Anderlecht wonen, in het kleuter-, lager en secundair onderwijs (erkend door de Vlaamse of Franse Gemeenschap⁷) ingeschreven. Ongeveer drie vierde van de leerlingen die ingeschreven zijn in het kleuteronderwijs en het lager onderwijs, gaat naar een school in Anderlecht, tegenover iets meer dan de helft voor de leerlingen die ingeschreven zijn in het secundair onderwijs **4-2**.

In vergelijking met het Brussels Gewest volgen leerlingen van het secundair onderwijs die in Anderlecht wonen, in verhouding, vaker het technisch en beroepsonderwijs, en minder vaak het algemeen onderwijs: 19 %, 18 % en 25 % van de Anderlechtse leerlingen in het secundair onderwijs zijn respectievelijk in het technisch, beroeps- en algemeen onderwijs ingeschreven, tegenover 17 %, 16 % en 29 % van de leerlingen in het hele Gewest **4-3**. Ook het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs (lager en secundair onderwijs) is iets hoger in Anderlecht (5,3 %), vergeleken met het Gewest (4,6 %).

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2013-2014

	Anderlecht		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Lager onderwijs			
Lager onderwijs	9.364	93,9	94,5
Buitengewoon basisonderwijs	607	6,1	5,5
Totaal lager onderwijs	9.971	100,0	100,0
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	3.141	33,6	33,7
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} graad (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen secundair onderwijs</i>	2.295	24,6	29,2
<i>Technisch secundair onderwijs</i>	1.747	18,7	16,9
<i>Kunstsecundair onderwijs</i>	34	0,4	0,4
<i>Beroepssecundair onderwijs</i>	1.715	18,4	16,1
Buitengewoon secundair onderwijs	409	4,4	3,7
Totaal secundair onderwijs	9.341	100,0	100,0

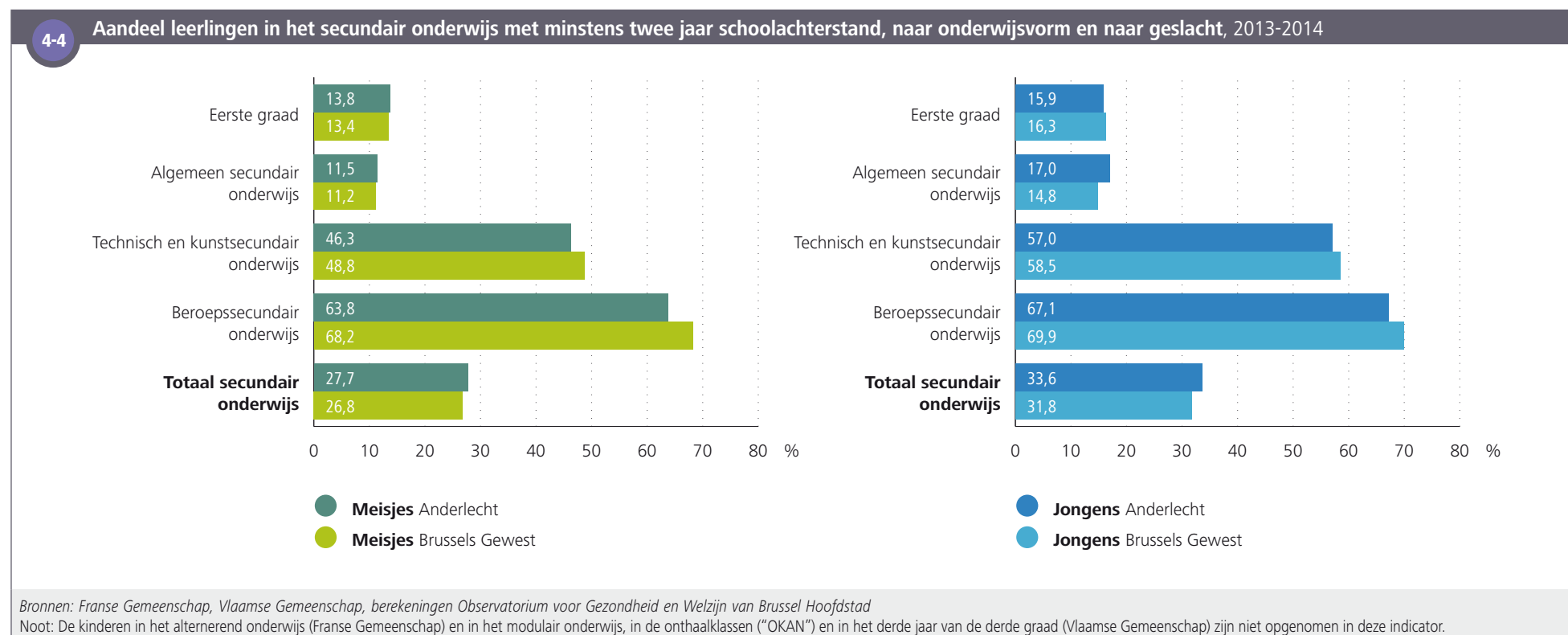
Bron: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gehergroepeerd.

⁷ Leerlingen die onderwijs volgen binnen een school die niet erkend is door de overheid (Europese of internationale scholen, privé-scholen die niet officieel erkend zijn door één van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs) zijn dus niet opgenomen in deze statistieken.

4.3. SCHOOLACHTERSTAND

Het aandeel leerlingen met een **schoolachterstand** (twee jaar of meer) houdt sterk verband met de onderwijsvorm en dit zowel in Anderlecht als in het hele Gewest. Het percentage leerlingen met een schoolachterstand is duidelijk veel hoger in het beroepsonderwijs, gevolgd door het technisch en kunstonderwijs en vervolgens het algemeen onderwijs. Voor al deze richtingen hebben jongens vaker een schoolachterstand dan meisjes, zowel in Anderlecht als in het hele Brussels Gewest.

Het aandeel leerlingen met een schoolachterstand in het secundair onderwijs (alle richtingen samen) ligt iets hoger in Anderlecht dan in het Gewest, zowel voor de meisjes als voor de jongens. Er zijn echter verschillen naargelang de graad en de richting. Terwijl het aantal leerlingen met een achterstand in de eerste graad in Anderlecht en in het Brussels Gewest bijna identiek is, is er onder de Anderlechtse jongens in het algemeen secundair onderwijs een hoger aandeel leerlingen met schoolachterstand. Het aandeel leerlingen met schoolachterstand in de technische, kunst- en beroepsrichtingen is daarentegen relatief minder hoog in Anderlecht dan in het Gewest **4-4**.

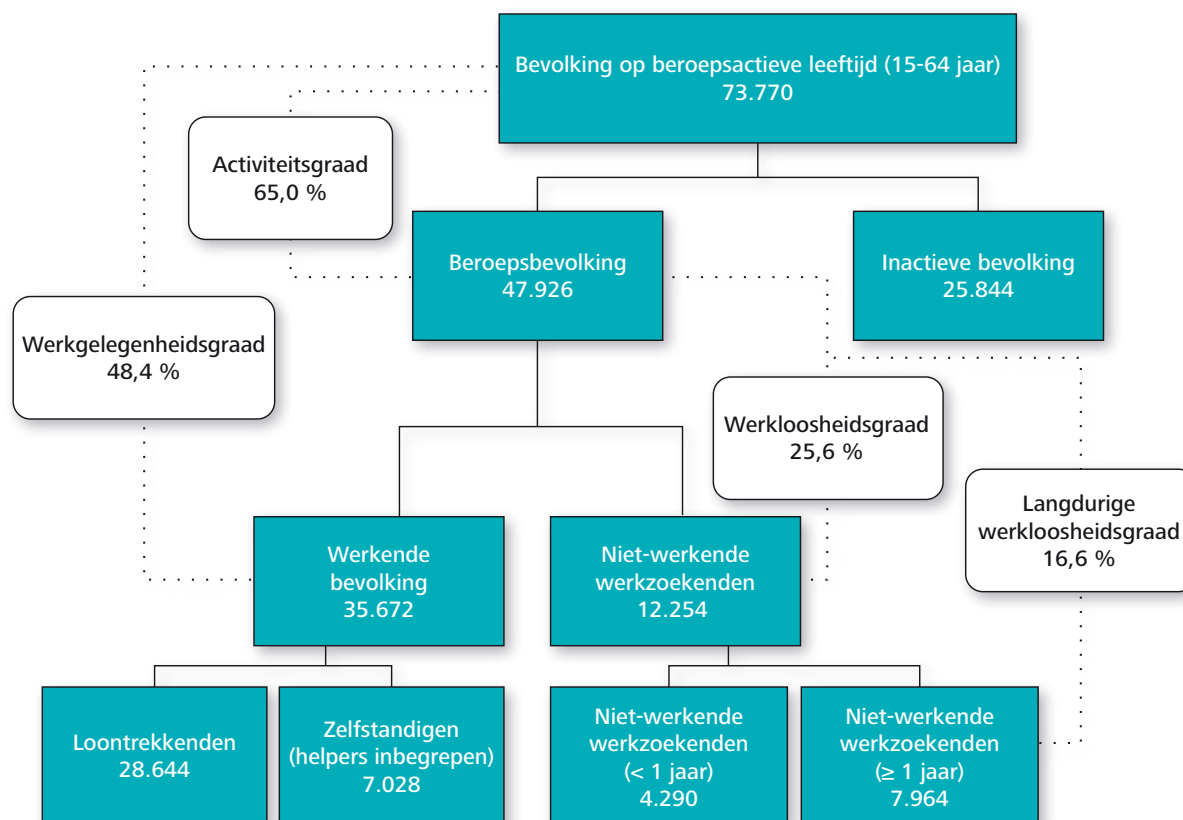
5. ARBEIDSMARKT

5.1. SOCIO-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

In 2013 is ongeveer twee derde van de 73 770 personen op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) actief op de arbeidsmarkt (beroepsbevolking) in Anderlecht. Onder hen heeft drie op vier een baan en een op vier is bij Actiris ingeschreven als “niet-werkende werkzoekende” (NWWZ). Ongeveer twee derde van de werklozen is minstens een jaar werkloos ⁵⁻¹ ⁸.

⁸ In dit hoofdstuk worden de beroepsbevolking en de werkende bevolking onderschat omdat de personen die in de Europese en internationale instellingen werken, zeelui bij de koopvaardij, huishoudelijk personeel en zwartwerkers niet in rekening worden gebracht.

5-1 Structuur en kernindicatoren van de bevolking op beroepsactieve leeftijd, Anderlecht, jaargemiddelde 2013

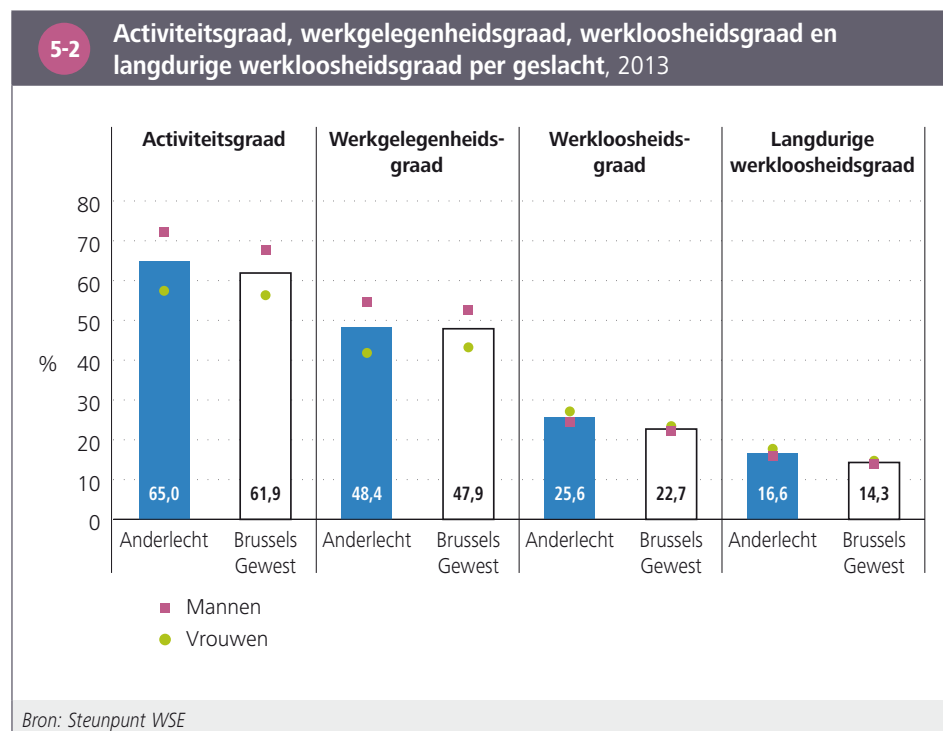

Bronnen: Steunpunt WSE, ACTIRIS

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

De **activiteitsgraad** is hoger in Anderlecht vergeleken met het Brussels Gewest, vooral voor de mannen. De **beroepsbevolking** lijkt daarentegen moeilijker toegang te hebben tot werk: de **werkloosheidsgraad** (totaal en van lange duur⁹) is hoger in Anderlecht dan voor het Gewest, zowel voor de mannen als voor de vrouwen. De **werkgelegenheidsgraad** van de Anderlechtse mannen is iets hoger dan voor het Gewest, in tegenstelling tot deze van de vrouwen.

Voor alle bestudeerde indicatoren zijn de **genderongelijkheden** sterker in Anderlecht dan op het Gewestelijk niveau **5-2**.

Hoewel hun **activiteitsgraad** hoger is dan voor het Gewest, bedraagt de **werkloosheidsgraad** van de Anderlechtse **jongeren** (15-24 jaar) ongeveer 38 % in 2013, tegenover 36 % voor het Gewest. De hogere activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad in Anderlecht ten opzichte van het Gewest wordt bevestigd voor elk van de leeftijdsschijven **5-3**.

5-3 Activiteitsgraad, werkgelegenheidsgraad en werkloosheidsgraad per leeftijdsgroep, 2013

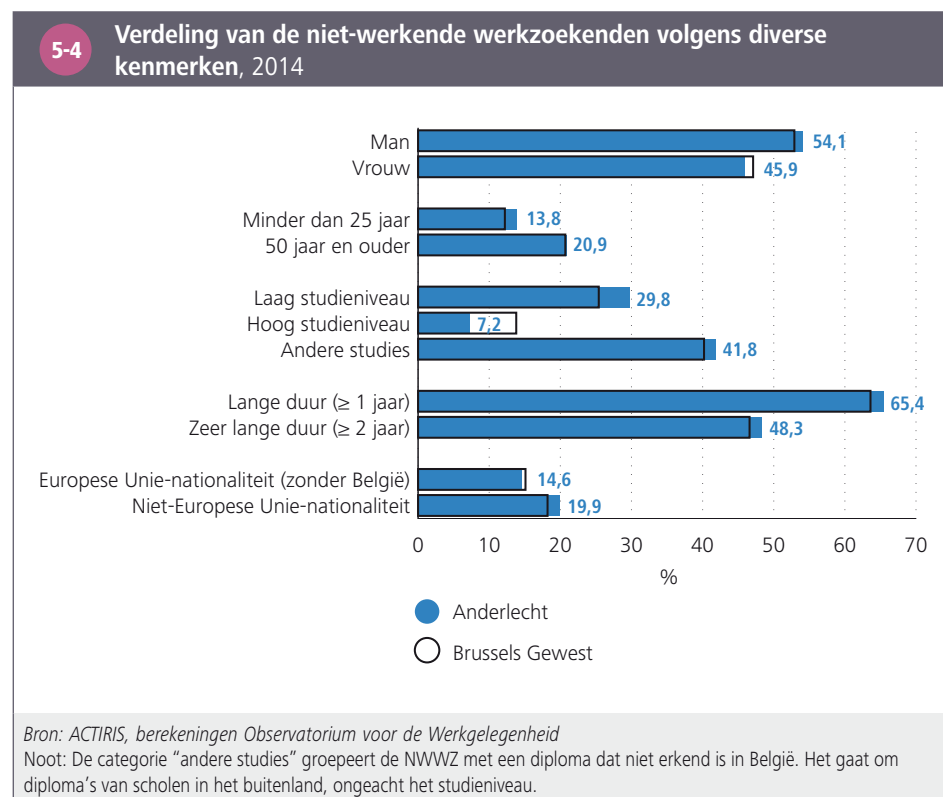
	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Anderlecht	Brussels Gewest	Anderlecht	Brussels Gewest	Anderlecht	Brussels Gewest
15 tot 24 jaar	33,0	28,7	20,6	18,3	37,6	36,3
25 tot 49 jaar	77,8	73,1	58,8	57,1	24,4	21,9
50 tot 64 jaar	59,7	58,8	45,5	42,1	23,7	20,1
Totaal	65,0	61,9	48,4	47,9	25,6	22,7

Bron: Steunpunt WSE

⁹ De langdurige **werkloosheidsgraad** stemt overeen met het aantal personen dat een jaar of meer werkloos is ten opzichte van de **beroepsbevolking**.

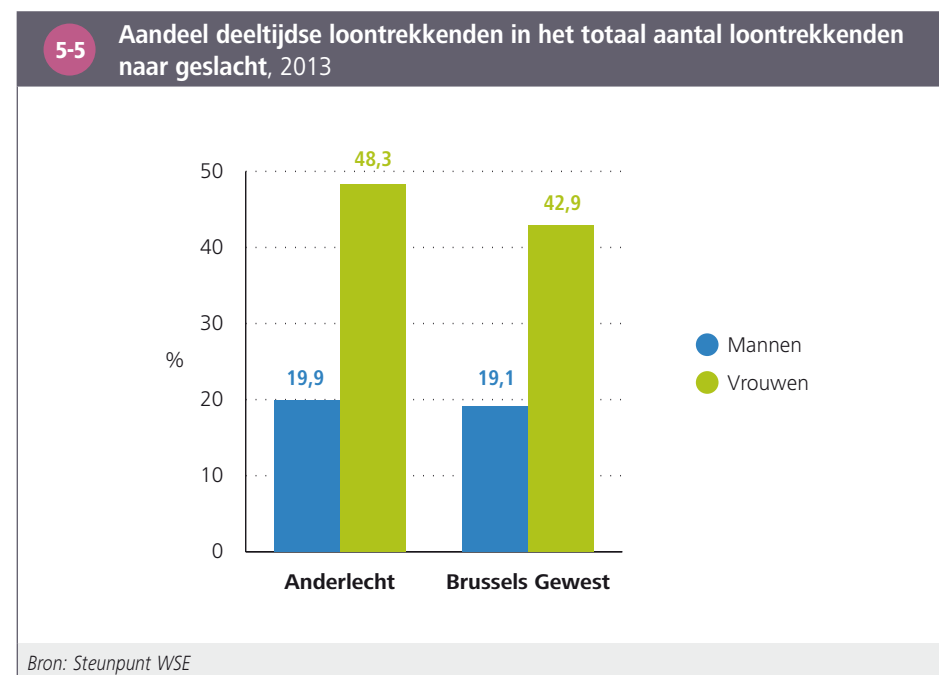
5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Het profiel van de **niet-werkende werkzoekenden** (NWWZ) verschilt sterk in Anderlecht en het Gewest, wat ook de hogere **werkloosheidsgraad** in de gemeente kan verklaren. Het meest opvallende verschil is dat van het diploma: verhoudingsgewijs is het studieniveau van de NWWZ in Anderlecht lager dan op Gewestelijk niveau. Het aandeel niet in België erkende diploma's ("andere studies") is ook lichtjes hoger in Anderlecht. Bovendien zijn er hier - in verhouding - iets meer mannen, jongeren (jonger dan 25 jaar) en niet-Europese onderdanen. Tenslotte is er ook een hoger percentage werkzoekenden dat al een jaar of meer werkloos is **5-4**.

5.4. DEELTIJDSE WERKNEMERS

Zowel Anderlecht als het Gewest telt duidelijk meer vrouwelijke dan mannelijke deeltijdse werknemers. Maar, terwijl het aandeel deeltijdse werknemers gelijk is voor de mannen in Anderlecht en in het Brussels Gewest (ongeveer een werknemer op vijf), is dat niet het geval voor de vrouwen: in Anderlecht werkt bijna de helft (48 %) van de vrouwen deeltijds (tegenover 43 % voor het Gewest) **5-5**. We herinneren eraan dat de Anderlechtse vrouwen reeds een relatief lage **werkgelegenheidsgraad** hebben. Deze indicatoren tonen dat de positie van de Anderlechtse vrouwen op de arbeidsmarkt dus relatief ongunstig is.

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

6.1. BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID

Wat de **binnenlandse werkgelegenheid** betreft, telt Anderlecht in 2013 7 269 **zelfstandigen** en 47 603 **loontrekkenden** (ongeacht de gemeente waar ze wonen), wat goed is voor respectievelijk 9 % van de zelfstandigen en 8 % van de loontrekkenden van het Gewest. Het aantal arbeidsplaatsen voor arbeiders is veel hoger in Anderlecht, vergeleken met het Gewest (27 % tegenover 20 %), net als het aandeel mannen (54 % tegenover 50 %) **6-1**. Deze twee vaststellingen houden verband met elkaar aangezien er veel meer mannelijke arbeiders zijn (ze vertegenwoordigen 65 % van de arbeiders die in Anderlecht werken).

Het relatief grote aantal arbeiders bij de loontrekkenden in Anderlecht wordt meer bepaald verklaard door de aanwezigheid van industriële ondernemingen en, meer algemeen, activiteiten van de secundaire sector rond het kanaal (zie lager).

6-1 Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling per geslacht en statuut, 31 december 2013		
	Anderlecht	Brussels Gewest
Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling	48.552	621.821
Verdeling naar geslacht (in % van het totaal)		
Man	54,1	49,8
Vrouw	45,9	50,2
Verdeling naar statuut (in % van het totaal)		
Arbeider	27,3	20,2
Bediende	56,6	60,8
Ambtenaar	16,1	19,1
<i>Bron: RSZ, berekeningen BISA</i>		

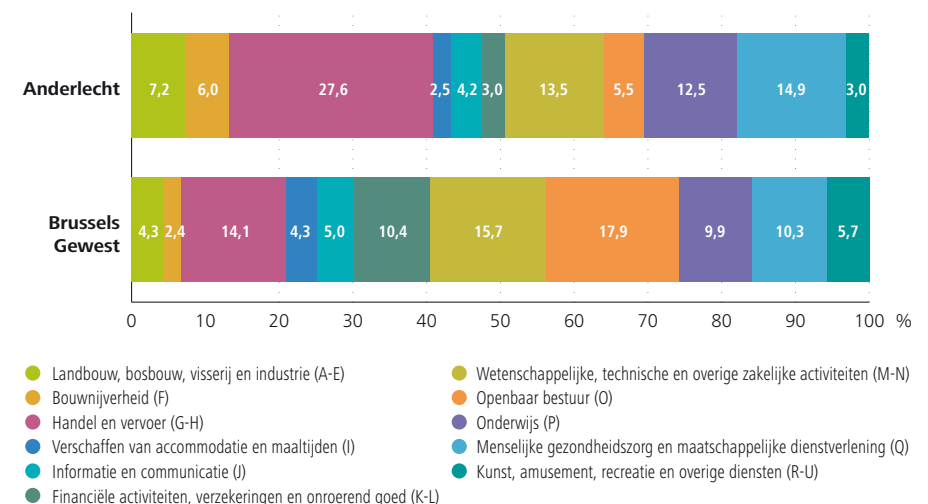
Wat betreft de verdeling van de arbeidsplaatsen per **activiteitstak** **6-2** is de secundaire sector inderdaad proportioneel groter in Anderlecht, in tegenstelling tot sommige tertiaire sectoren. Zo zijn de sectoren van de financiële activiteiten, verzekeringen en onroerend goed, de horeca en de sector "Kunst, amusement, recreatie en overige

diensten" proportioneel minder vertegenwoordigd in Anderlecht, vergeleken met het Gewest en dit, in tegenstelling tot de sectoren van de industrie en de bouwnijverheid die proportioneel belangrijker zijn in Anderlecht. Daarnaast is de sector "handel en vervoer" veruit de eerste sector qua tewerkstelling in Anderlecht (met ongeveer 28 % van de arbeidsplaatsen, of tweemaal meer dan het Gewest). Anderlecht is de tweede gemeente in termen van het aantal arbeidsplaatsen in de sector van handel en herstellingen en de derde in termen van het aantal arbeidsplaatsen in de industrie en in de sector "Vervoer en opslag".

Het is trouwens zo dat Anderlecht de gemeente is met de meeste arbeidsplaatsen in de bouwnijverheid in het Brussels Gewest.

6-2

Verdeling van het aantal arbeidsplaatsen per activiteitssector, 31 december 2013

Bron: RSZ, berekeningen BISA

Verder merken we op dat de sector “menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening” proportioneel groter is in Anderlecht (15 % van de arbeidsplaatsen op het grondgebied) dan in het Gewest (10 % van de arbeidsplaatsen), gelet op onder andere, de aanwezigheid van het Erasmusziekenhuis. Het aandeel arbeidsplaatsen in de sector van de overheid lijkt daarentegen driemaal hoger te zijn in het Gewest (18 % van de arbeidsplaatsen) dan in Anderlecht (5,5 % van de arbeidsplaatsen) **6-2**.

6.2. ONDERNEMINGEN

De statistieken over het **aantal ondernemingen**, die hier worden vermeld, hebben enerzijds betrekking op de **lokale vestigingseenheden** (exploitatiezetels van de ondernemingen met minstens een werknemer die aangegeven is bij de RSZ) en anderzijds op de **btw-plichtige ondernemingen**¹⁰ (enkel de maatschappelijke zetels van de ondernemingen tellen mee).

Op 31 december 2013 telt Anderlecht 2 468 **lokale vestigingseenheden** op haar grondgebied (of 7 % van het totaal aantal eenheden in het Brussels Gewest) en is hiermee een van de vijf gemeenten van het Gewest met het meeste lokale vestigingseenheden. Grote ondernemingen - vergeleken aan de hand van het aantal loontrekkenden - zijn in verhouding iets talrijker in Anderlecht dan in het Gewest **6-3**. Deze vaststelling is het gevolg van de aanwezigheid van industriezones rond het kanaal en de ring - waar talrijke, soms grote, ondernemingen gevestigd zijn - en van het Industriepark Erasmus.

6-3 Aantal lokale vestigingseenheden volgens grootte, 31 december 2013		
	Anderlecht	Brussels Gewest
Totale aantal lokale vestigingseenheden	2.468	34.881
Verdeling naar grootteklasse in aantal werknemers (in % van het totaal)		
1 tot 9 werknemers	76,3	78,2
10 tot 49 werknemers	17,4	16,6
50 tot 199 werknemers	4,3	3,8
200 werknemers en meer	1,9	1,4
Bron: RSZ, gedecentraliseerde gegevens, berekeningen BISA Noot: Locatie volgens de zetel van de lokale vestigingseenheid .		

¹⁰ Het aantal **btw-plichtige ondernemingen** is bijna altijd hoger dan het aantal **lokale vestigingseenheden** in een gemeente. Dat is te wijten aan het feit dat de statistieken van de ondernemingen die btw-plichtig zijn, ondernemingen vermelden die geen enkele werknemer aangeven bij de RSZ, wat het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze ondernemingen zonder werknemers, worden niet in de statistieken over de lokale vestigingseenheden vermeld.

Op 31 december 2014 hebben 7 476 **btw-plichtige ondernemingen** hun maatschappelijke zetel in Anderlecht (of 8 % van alle btw-plichtige ondernemingen in het Brussels Gewest), zodat de gemeente in de top vijf staat van de gemeenten van het Gewest met het meeste maatschappelijke zetels.

De dynamiek van de **oprichting** van ondernemingen is gemiddeld identiek in Anderlecht en het Gewest tussen 2010 en 2014: in Anderlecht werden gemiddeld 12,6 ondernemingen per jaar opgericht op 100 ondernemingen, tegenover 12,0 op 100 voor het Gewest.

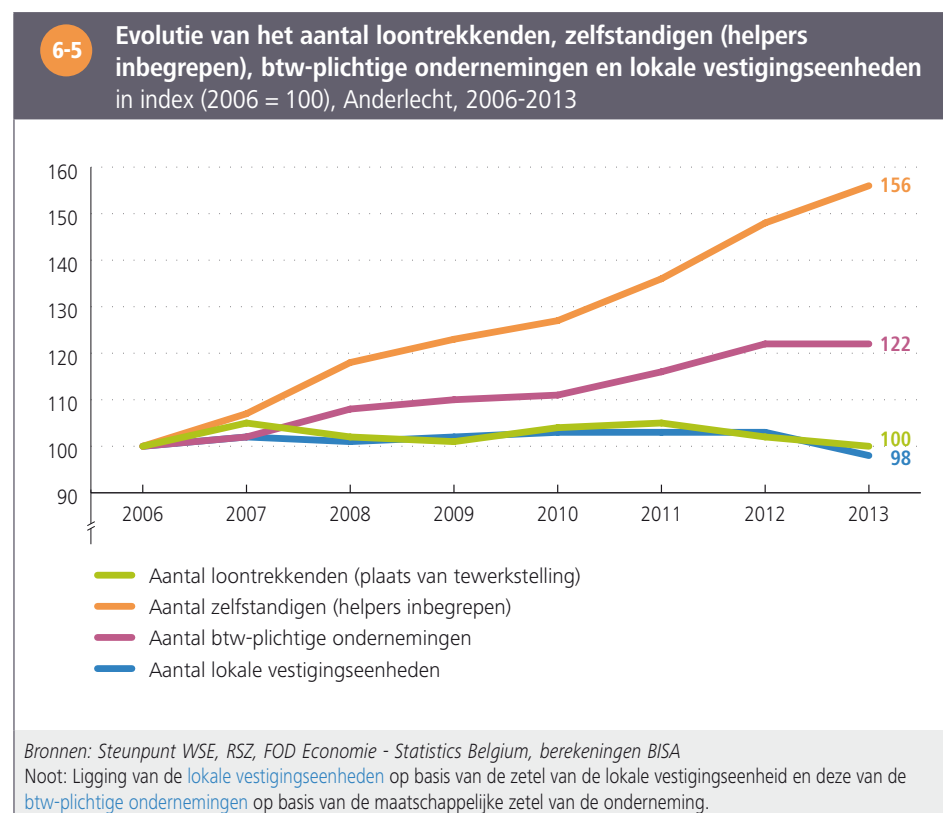
De **stopzettingen** waren daarentegen relatief hoger in de gemeente (gemiddeld 9,6 stopzettingen per jaar op 100 ondernemingen tegenover 8,3 op 100 voor het Gewest).

Faillissementen (die slechts een deel van de stopzettingen vertegenwoordigen) zijn ook relatief talrijker in Anderlecht in deze periode (3,2 ondernemingen op 100 in Anderlecht tegenover 2,6 ondernemingen op 100 voor het Gewest) **6-4**. Zowel in Anderlecht als in het Gewest heeft de hoogste faillissementsgraad in de periode 2010-2014 betrekking op de sector van de horeca, “vervoer en opslag”, en “handel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen”.

6-4 Demografisch verloop van de ondernemingen		
	Anderlecht	Brussels Gewest
Aantal btw-plichtige ondernemingen op 31 december 2014	7.476	94.436
Gemiddelde jaarlijkse oprichtingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	12,6	12,0
Gemiddelde jaarlijkse stopzettingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	9,6	8,3
Gemiddelde jaarlijkse faillissementsgraad van ondernemingen (2010-2014) (%)	3,2	2,6
Bron: FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA Noot: Locatie volgens de maatschappelijke zetel van de wettelijke eenheid. De verschillende percentages stemmen overeen met de jaarlijkse gemiddelde percentages voor de periode 2010-2014.		

6.3. EVOLUTIE 2006-2013

De loontrekkenden en de [lokale vestigingseenheden](#) vertonen een heel gelijklopende evolutie in Anderlecht in de periode 2006-2013. Daarnaast is het aantal [btw-plichtige ondernemingen](#) opmerkelijk gestegen. Het aantal zelfstandigen (helpers inbegrepen) is zelfs bijzonder snel gestegen in Anderlecht gedurende deze periode: het steeg met 56 %, of tweemaal sneller dan op het niveau van het Brussels Gewest [6-5](#).

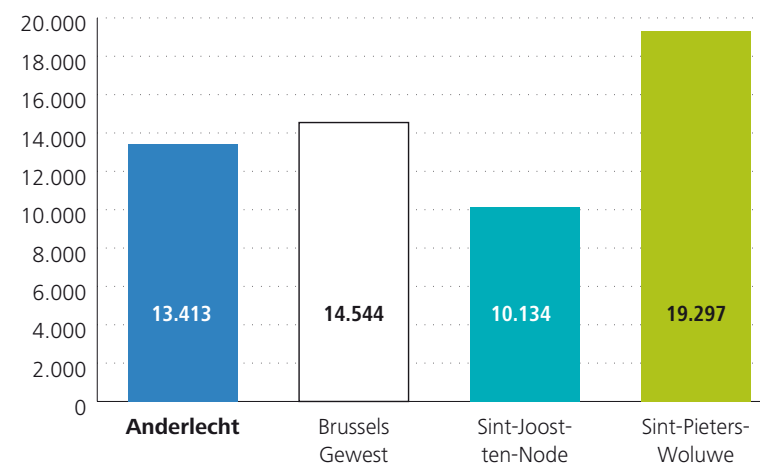
7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Op basis van de [fiscale statistieken](#) en rekening houdend met de samenstelling van de huishoudens, bedraagt het [gemiddeld inkomen](#)¹¹ in Anderlecht 13 413 euro voor het jaar 2012, ongeveer 8 % onder het Brusselse gemiddelde. Het inkomen is het laagste in de gemeente Sint-Joost-ten-Node en het hoogste in Sint-Pieters-Woluwe ⁷⁻¹.

7-1

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid in euro, inkomens 2012

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

¹¹ Het gaat hier om het [gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid \(GVE\)](#) (na belastingen), zie woordenlijst.

7-2

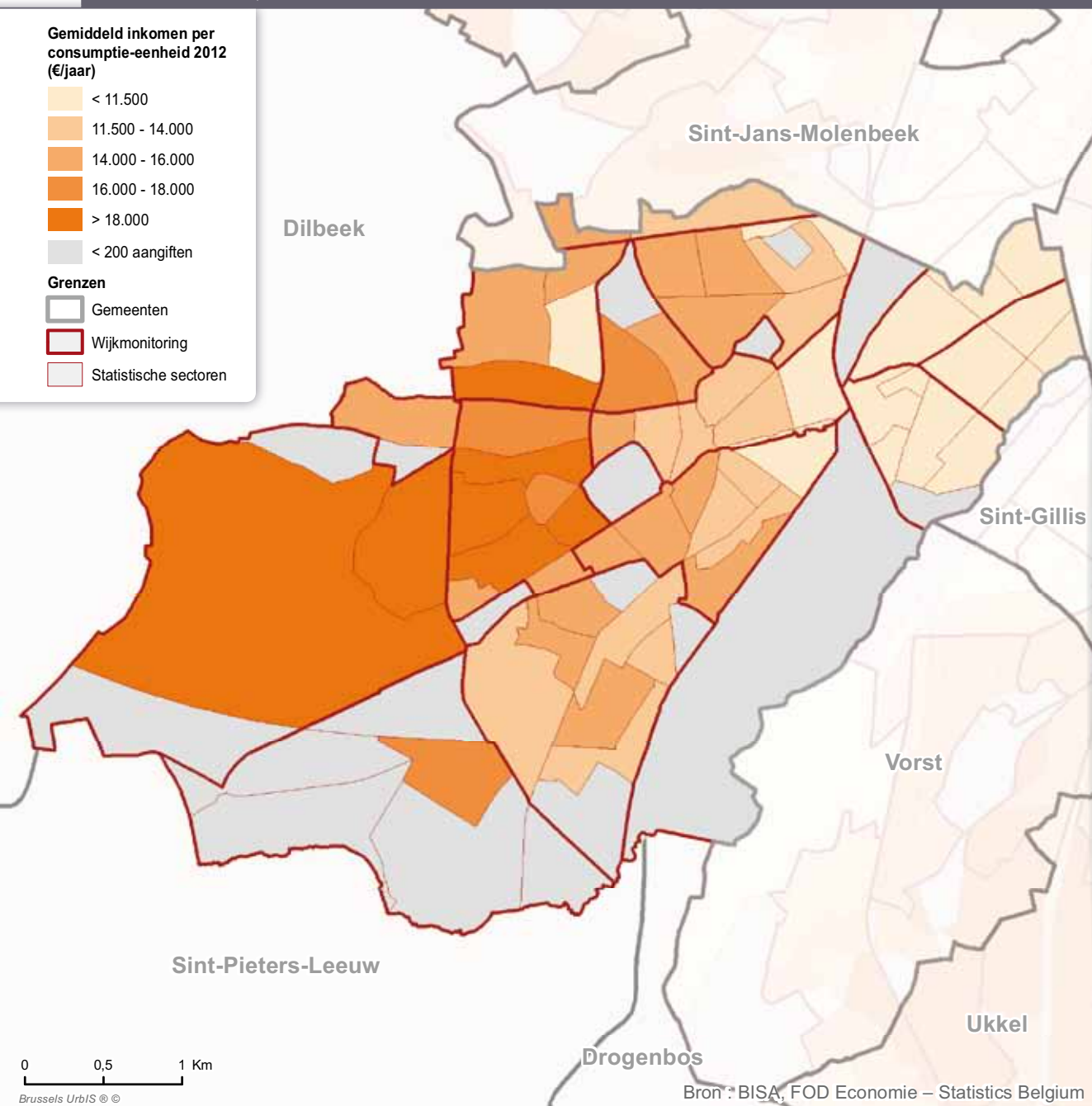
Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid per statistische sector in euro, Anderlecht, inkomens 2012

Gemiddeld inkomen per consumptie-eenheid 2012 (€/jaar)

- < 11.500
- 11.500 - 14.000
- 14.000 - 16.000
- 16.000 - 18.000
- > 18.000
- < 200 aangiften

Grenzen

- Gemeenten
- Wijkmonitoring
- Statistische sectoren

Bron: BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

De gemiddelde **inkomens** variëren sterk op het Anderlechtse grondgebied **7-2**. Ze zijn het hoogst in het westen van de gemeente (wijken van Neerpede en Scherdemaal) en dalen naarmate men naar het oosten gaat en de **arme sikkels** nadert. Zo zijn de **gemiddelde inkomens** het laagst in Kuregem: minder dan 10 000 euro. Dit is de dichtstbevolkte zone van de gemeente. De gemiddelde inkomens zijn ook heel laag in de wijken met een groot aantal sociale woningen (in de tuinvijken van Het Rad en van Goede Lucht).

De **inkomensongelijkheid**, gemeten door de **Gini-coëfficiënt**¹², blijkt echter minder hoog te zijn in Anderlecht dan gemiddeld in de 19 gemeenten **7-3**.

7-3

Gini-coëfficiënt, fiscale inkomens 2012

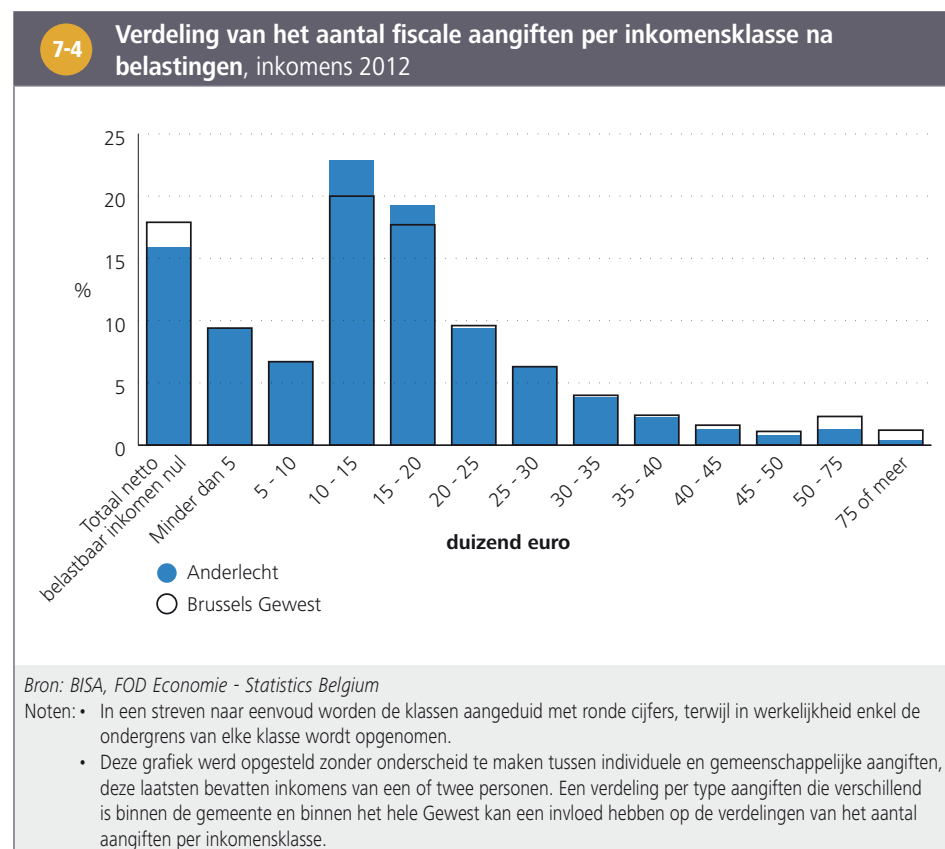
	Anderlecht	Gemiddelde van de 19 gemeenten
Gini-coëfficiënt - Totaal netto belastbaar inkomen	0,41	0,46
Gini-coëfficiënt - Inkomen na belastingen	0,34	0,39

Bron: BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

¹² De hier voorgestelde **Gini-coëfficiënt** wordt berekend op basis van de fiscale statistieken en moet onderscheiden worden van deze berekend door Statistics Belgium op basis van de gegevens van de SILC enquête.

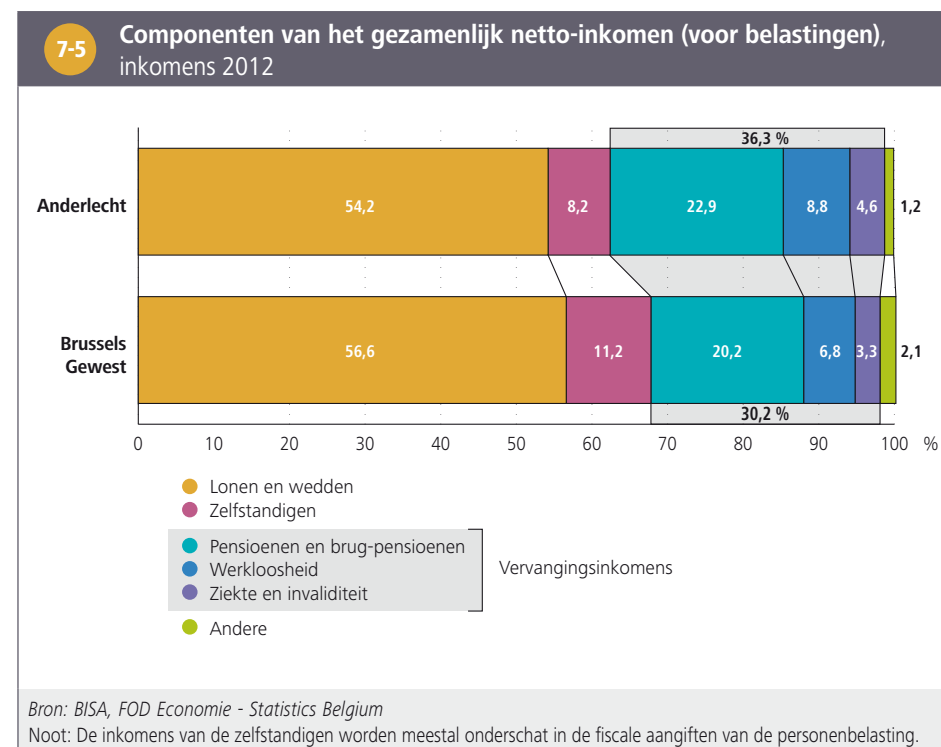
Er zijn duidelijk minder aangiften van hoge inkomens (40 000 tot 50 000 euro) en meer in het bijzonder heel hoge inkomens (hoger dan 50 000 euro) in Anderlecht, vergeleken met het Gewest, wat de lagere **Gini-coëfficiënt** in de gemeente verklaart. De aangiften van lage tot middelgrote inkomens (van 10 000 tot 20 000 euro) zijn daarentegen oververtegenwoordigd in Anderlecht in vergelijking met hun aandeel in het Gewest **7-4**.

Het is wel zo dat het aandeel van de **aangiften** waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, veel hoger is in het Brussels Gewest dan in Anderlecht. De aangiften waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, zijn van personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen die niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het **leefloon**) ontvangen, internationale ambtenaren, bepaalde studenten, bepaalde zelfstandigen of personen die inderdaad geen enkel inkomen hebben.

Deze categorieën van belastingplichtigen kunnen in bepaalde gevallen ook in de heel lage inkomensklassen staan (lager dan 10 000 euro). Deze inkomensklassen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, gezien de vertekeningen die inherent zijn aan de **fiscale statistiek**¹³.

Uit de analyse van de **bron** van deze fiscale inkomens (voor belastingen) in 2012 blijkt dat het aandeel van de fiscale inkomens uit vervangingsinkomens iets hoger is in Anderlecht dan in het Brussels Gewest, zowel in termen van pensioen, werkloosheidsuitkering als ziekte- of invaliditeitsuitkering. De inkomens uit loonarbeid en zelfstandige arbeid vertegenwoordigen daarentegen respectievelijk 54 % en 8 % in Anderlecht, of een iets lager aandeel dan voor het Gewest (57 % en 11 %) **7-5**.

13 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2016), *Fiscale statistiek van de inkomens, een geschikte gegevensbron om de levensstandaard van de Brusselaars te meten?* Focus nr. 14, februari 2016.

7.2. PERSONEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Het aantal personen dat recht heeft op een vervangingsinkomen (werkloosheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of van een bijstandsuitkering is een indicator van het aantal personen dat met een **beperkt inkomen** moet leven, vaak onder de *armoederisicogrens*¹⁴.

Het percentage van de bevolking dat van een werkloosheidsuitkering, een invaliditeitsuitkering of een bijstandsuitkering leeft, is in het algemeen veel hoger in Anderlecht vergeleken met het Brussels Gewest. Van de Anderlechtse bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) leeft 6 % van een *leefloon* of *equivalent leefloon*, 15 % van een werkloosheidsuitkering, 5 % van een invaliditeitsuitkering en 2 % van een uitkering voor personen met een handicap **7-6**.

In Anderlecht net als in het Brussels Gewest leeft een jongere (18-24 jaar) op tien van een leefloon of een equivalent leefloon, of een veel groter aandeel dan gemiddeld in de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Bij de senioren (65 jaar en meer) ontvangt 11,5 % de inkomensgarantie voor ouderen (IGO), of een iets hoger percentage dan voor het Gewest (10,7 %).

7-6

Aantal en aandeel personen dat een beroep doet op een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of bijstandsuitkering, per leeftijdsklasse, 1 januari 2014

	Anderlecht		Brussels Gewest
	Aantal	%	%
Bevolking van 18 tot 24 jaar	10.538	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	1.068	10,1	10,6
Werkloosheidsuitkering ¹	921	8,7	6,9
Bevolking van 18 tot 64 jaar	70.475	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	4.276	6,1	4,9
Werkloosheidsuitkering ¹	10.599	15,0	12,9
Invaliditeitsuitkeringen ²	3.771	5,4	3,9
Uitkering voor personen met een handicap ²	1.608	2,3	1,9
Bevolking van 65 jaar en meer	15.351	100,0	100,0
Inkomensgarantie voor ouderen	1.773	11,5	10,7
Uitkering voor personen met een handicap ²	1.171	7,6	6,5

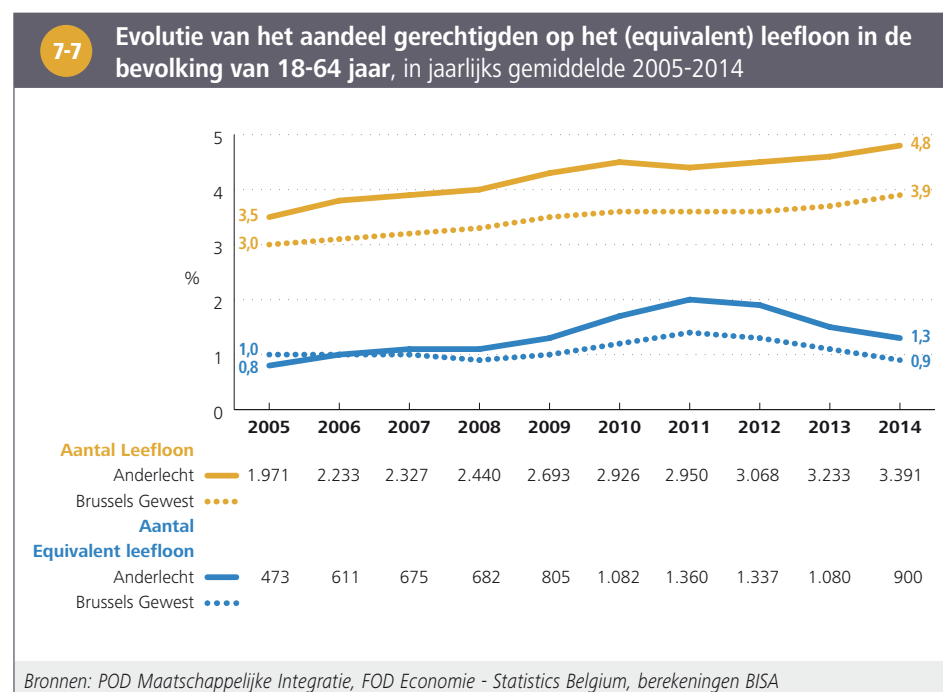
Bronnen: POD Maatschappelijke Integratie, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid, RVP, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Noten: [1] Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.
[2] Gegevens op 31 december 2013

¹⁴ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2015). *Welzijnsbarometer 2015*. Brussel: Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

De **evolutie** van het aantal gerechtigden op het **leefloon** en het **equivalent leefloon** in de bevolking (18-64 jaar) in Anderlecht volgt de jongste 10 jaar ongeveer dezelfde tendens als deze van het Gewest. Het aantal leefloongerechtigden is echter sterk gestegen in Anderlecht, wat leidt tot een groter verschil in 2014 dan in 2005 tussen het Gewest en Anderlecht voor deze indicator **7-7**.

Tot in 2012 steeg het aantal gerechtigden op het **equivalent leefloon** trouwens ook sterker in Anderlecht, vergeleken met het Gewest. Tussen 2012 en 2014 wordt echter een sterke daling van het aantal equivalent leefloongerechtigden waargenomen, zodat hun aandeel in de bevolking (18-64 jaar) wordt teruggebracht tot het niveau van 2010, zowel voor het Gewest als in Anderlecht. Deze tendens wordt grotendeels verklaard door bepaalde federale maatregelen inzake asiel- en migratiebeleid, die tijdens deze periode (2013-2014) hebben geleid tot een daling van de asielzoekers en de vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister ingeschreven zijn en die aanspraak kunnen maken op financiële hulp.

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVV)

Het aantal **rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming** (RVV) voor de verzekering voor geneeskundige verzorging kan worden gebruikt als een indicator voor het aantal personen dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft.

In januari 2015 hebben 38 758 personen recht op een verhoogde tegemoetkoming in Anderlecht als gerechtigde of als persoon ten laste, of een derde van de Anderlechtse bevolking (tegenover een vierde voor het Gewest). De percentages begunstigten zijn hoger dan deze voor het Brussels Gewest, in elke leeftijdscategorie. Het verschil is bijzonder sterk bij de jongsten: het aandeel Anderlechtse kinderen en adolescenten dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft, is inderdaad bijzonder hoog (42 %) in vergelijking met hun aandeel in het Gewest (33 %) **7-8**.

7-8 Aantal en aandeel rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV), per leeftijdsklasse en per geslacht, januari 2015

Leeftijdsklasse	Anderlecht			Brussels Gewest		
	Aantal rechthebbenden ¹			Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Minder dan 18 jaar	6.302	6.155	12.457	41,6	41,9	41,7
18 - 24 jaar	1.629	1.828	3.457	31,0	34,3	32,6
25 - 64 jaar	7.969	9.438	17.407	25,6	32,0	28,7
65 jaar en meer	1.980	3.457	5.437	32,1	37,9	35,6
Totaal	17.880	20.878	38.758	31,0	35,6	33,3

Bronnen: KSZ-Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, BISA, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad
Noot: [1] Gerechtigden en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone **begroting** verwijst naar het geheel van ontvangsten en uitgaven die een regelmatig en gebruikelijk karakter hebben. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen behoren dan weer tot de buitengewone begroting. Sinds 2012 heeft de gemeente Anderlecht een gewone begroting in evenwicht, gedeeltelijk dankzij de hulp van het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT). Anderlecht behoort immers tot de tien gemeenten die een saneringscontract voor hun financiën hebben afgesloten met het Gewest en in dit kader een lening van het BGHGT ontvangen¹⁵.

Voor de rekeningen van 2008-2013 waren de gewone ontvangsten en uitgaven **per inwoner**, alsook de investeringsuitgaven per inwoner in Anderlecht gemiddeld lager dan deze voor de 19 Brusselse gemeenten samen. Rekening houdend met de leningen die het BGHGT heeft toegekend, is de schuld per inwoner in Anderlecht trouwens minder hoog dan in de 19 gemeenten **8-1**. In 2013 vertegenwoordigt de schuld buiten BGHGT 65 % van de totale schuld van Anderlecht, tegenover 85 % voor de 19 gemeenten.

8-1 Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2008-2013		
	Anderlecht	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.303	1.681
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.323	1.696
Schuld ¹ in euro per inwoner	1.007	1.333
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	215	248
Bronnen: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA Noot: [1] Schulden bij het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën inbegrepen.		

¹⁵ Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (2015), *Verslag over de financiële toestand van de Brusselse gemeenten 2008-2014*. Brussel Plaatselijke Besturen.

De **liquiditeitsratio** geeft het vermogen weer van de gemeente om haar financiële verbintenissen op korte termijn na te te leven. In Anderlecht was deze coëfficiënt in 2013 net iets hoger dan een (1,06), dat wil zeggen dat de gemeente haar schulden op korte termijn (op ten hoogste een jaar) kan terugbetalen, maar zonder zich in een comfortabele situatie te bevinden.

De **graad van financiële autonomie** van de gemeente toont trouwens aan dat 67 % van haar middelen afkomstig zijn van haar eigen kapitaal, wat een relatief gunstige situatie is in vergelijking met het gemiddelde van deze indicator voor de 19 gemeenten (62 %).

8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

De belangrijkste **ontvangstensbron** in Anderlecht zijn de opcentiemen bij de **onroerende voorheffing**. Hun aandeel in de gewone ontvangsten is echter iets minder groot in vergelijking met de 19 gemeenten samen (25 % van de gewone ontvangsten in Anderlecht tegenover 29 % voor de 19 gemeenten, gemiddelde van de rekeningen van 2008-2013) **8-2**. Herleid tot het aantal inwoners toont de gemeente een rendement van de onroerende voorheffing dat lager is dan het gemiddelde van de Brusselse gemeenten, hoewel het percentage opcentiemen bij de onroerende voorheffing iets hoger is dan het gemiddelde (dat trouwens werd opgetrokken in 2014).

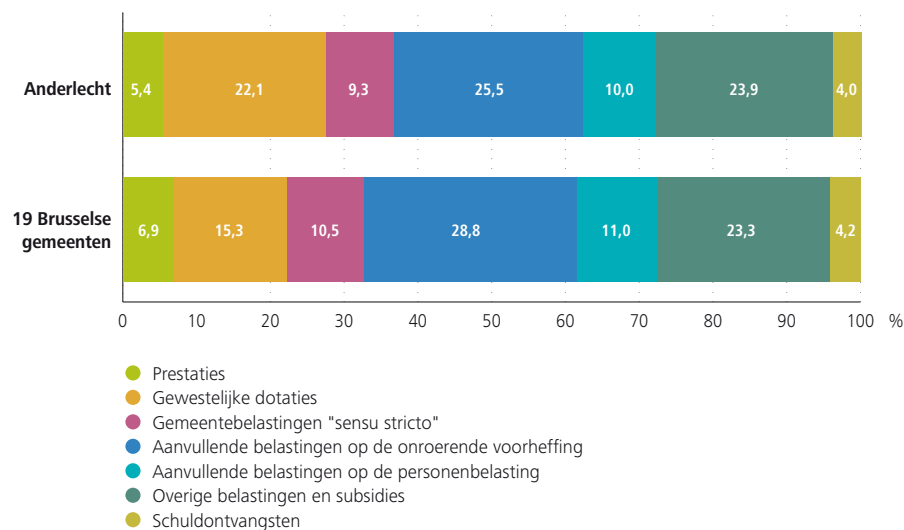
De ontvangsten van de gemeentebelasting en de opcentiemen bij de **personenbelasting** vertegenwoordigen eveneens belangrijke inkomensbronnen voor de gemeente. Hun aandeel is echter lager dan in de 19 gemeenten. Net zoals bij de meeste andere gemeenten van het noordwesten en van het centrum van het Gewest is het rendement van de personenbelasting per inwoner relatief zwak in Anderlecht. In 2014 heeft Anderlecht zijn aanslagvoet verlaagd¹⁶.

¹⁶ Idem.

Het deel van de ontvangsten, dat afkomstig is van de **gewestdotaties** is daarentegen proportioneel veel hoger in Anderlecht dan in de 19 gemeenten samen (22 % van de gewone ontvangsten in Anderlecht tegenover 15 % voor de 19 gemeenten. De dotaties worden onder de gemeenten verdeeld volgens criteria zoals het aantal inwoners, leerlingen, werklozen, begunstigen van een leefloon, alsook het rendement van de onroerende voorheffing en de personenbelasting (compenserende rol)¹⁷.

De personeelskosten zijn de belangrijkste **uitgaven** van de gemeente Anderlecht: in de periode 2008-2013 werd gemiddeld 45 % van de gewone uitgaven besteed aan de personeelskosten van het gemeentebestuur (pensioenlasten inbegrepen), tegenover 41 % voor de 19 gemeenten **8-3**. De werkingsuitgaven alsook de transferuitgaven in het kader van de dotatie aan het OCMW zijn iets hoger in Anderlecht dan in de 19 gemeenten samen, in tegenstelling tot de transferuitgaven voor de dotatie aan de politiezones en andere subsidies (opgetrokken voor de 19 gemeenten door de Stad Brussel), alsook uitgaven voor schulden.

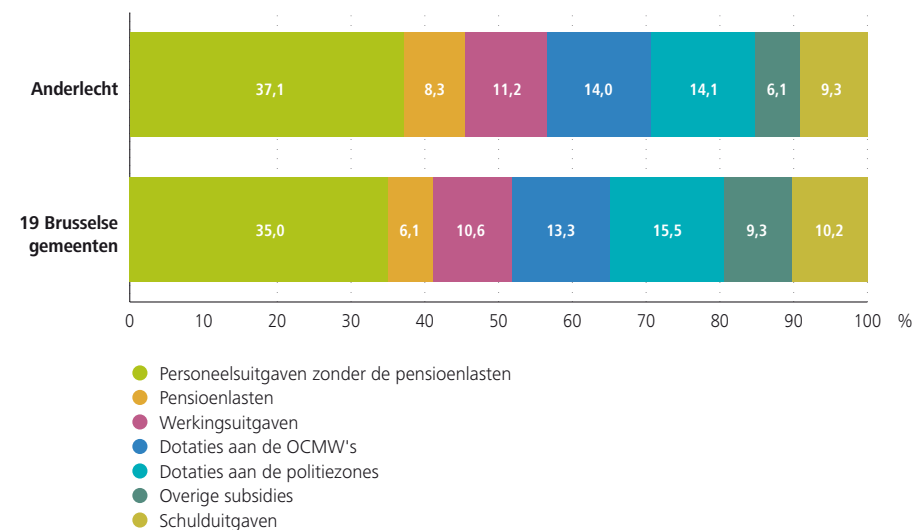
8-2 Verdeling van de gewone ontvangsten (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2008-2013

Bron: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, berekeningen BISA

- Noten:
- De ontvangsten uit prestaties zijn die waarvoor de gemeente als tegenprestatie iets levert (bijvoorbeeld huurinkomsten voor een gebouw).
 - De schuldontvangsten omvatten hoofdzakelijk de dividenden die de gemeenten krijgen van de intercommunales en daarnaast de kredietinteressen.

8-3 Verdeling van de gewone uitgaven (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2008-2013

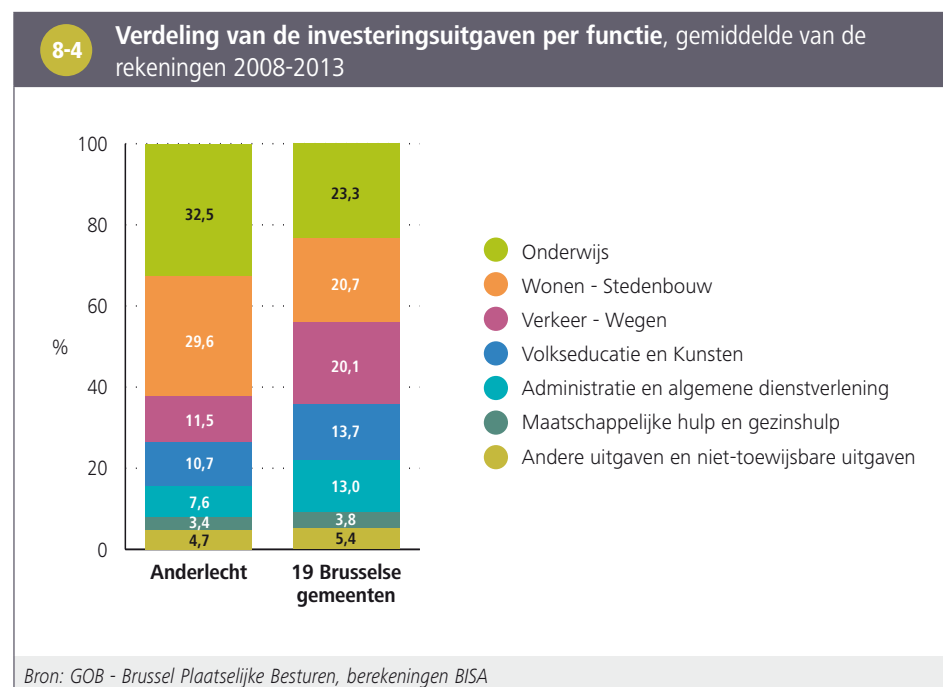

Bron: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, berekeningen BISA

17 Idem.

8.3. INVESTERINGEN

De **investeringsuitgaven** schommelen sterk van jaar tot jaar. Men kan echter vaststellen dat onderwijs en wonen/stedenbouw (inclusief de wijkcontracten) in de periode 2008-2013 gemiddeld een aanzienlijk deel van de investeringen in Anderlecht hebben vertegenwoordigd (respectievelijk 32,5 % en 30 % van de investeringsuitgaven, tegenover 23 % en 21 % voor de 19 gemeenten samen). De domeinen verkeer/wegen, volkseducatie en kunsten en administratie en algemene diensten vertegenwoordigen daarentegen een relatief minder groot aandeel van de investeringen in Anderlecht in die periode **8-4**.

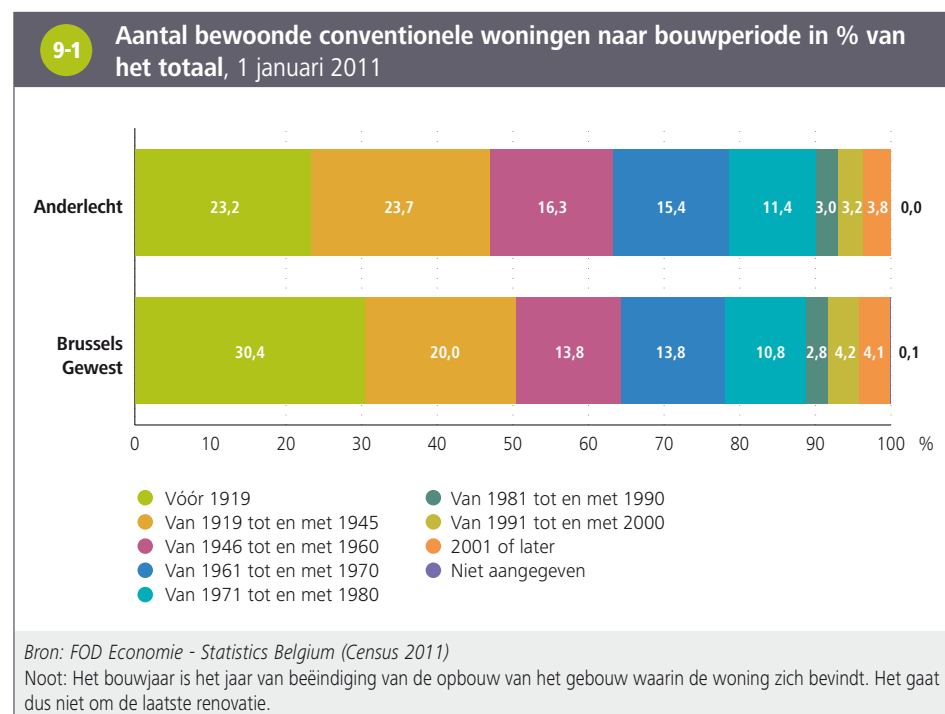

9. HUISVESTING

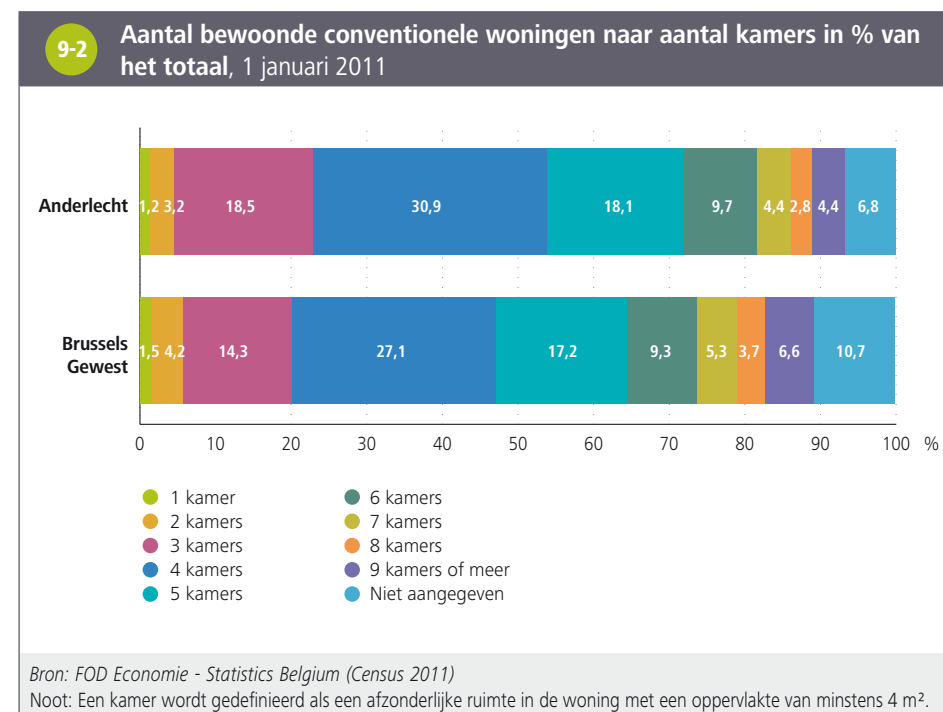
Op 1 januari 2014 werden 18 660 gebouwen en 48 232 woningen geteld in Anderlecht, waaronder 5 044 sociale woningen.

9.1. KENMERKEN VAN HET WONINGBESTAND

In Anderlecht zijn de heel oude woningen - gebouwd voor 1919 - (23 % van het park) en de heel recente woningen - gebouwd na 1991 - (7 %) volgens de gegevens van de Census 2011 over de **conventionele woningen** proportioneel minder talrijk dan in het Gewest (waar deze oude en jonge types respectievelijk 30 % en 8 % van het park vertegenwoordigen) **9-1**.

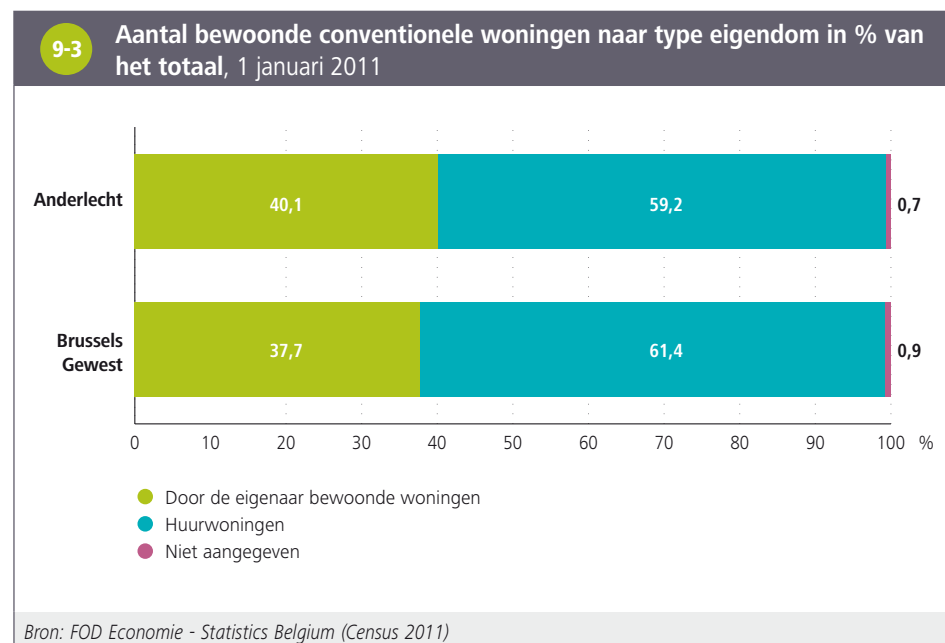

Wat het **aantal kamers** betreft, telt 19 % van de woningen in Anderlecht 3 kamers, 31 % 4 kamers, 18 % 5 kamers en ongeveer 10 % 6 kamers. Deze percentages zijn groter dan de overeenkomstige aandelen voor het Gewest. Als gevolg hiervan lijken het aandeel kleine woningen van 1 tot 2 kamers (4 %) en vooral het aandeel van de grotere woningen met meer dan 6 kamers (12 %) ondervetegenwoordigd in Anderlecht in vergelijking met de gewestelijke situatie **9-2**¹⁸.

¹⁸ We merken op dat het aantal kamers voor een groot aantal woningen "niet is vermeld" (ongeveer 7 % in Anderlecht en 11 % voor het Gewest).

Nog steeds op basis van de gegevens van de Census 2011, blijkt dat het aandeel van de woningen die door hun **eigenaar** worden bewoond, iets hoger is in Anderlecht (40 %), dan in het Gewest (38 %) **9-3**.

9.2. SOCIALE WONINGEN

Op 31 december 2013 telt de gemeente Anderlecht 5 044 sociale woningen, of 167 meer dan in 2005. In verhouding tot het aantal huishoudens is het aantal sociale woningen iets hoger in Anderlecht, vergeleken met het Gewest: er zijn een tiental sociale woningen per 100 huishoudens in de gemeente, tegenover slechts 7,3 per 100 in het Gewest **9-4**. Gegevens uit 2011 tonen echter aan dat veel huishoudens zich hebben ingeschreven op de **wachtlijst** voor een sociale woning in Anderlecht (ongeveer 10 %)¹⁹.

9-4 Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2013

	Anderlecht	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	5.044	39.393
Aantal sociale woningen voor 100 private huishoudens	10,1	7,3

Bronnen: BGHM, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

9.3. HUURPRIJS EN VASTGOEDPRIJZEN

De huur- en de vastgoedprijzen blijven algemeen gezien relatief laag in Anderlecht in vergelijking met de situatie op niveau van het Gewest. In 2013 bedraagt de gemiddelde maandelijkse huur voor een woning met twee slaapkamers 634 euro, tegenover 732 euro in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De gemiddelde verkoopprijs van appartementen, flats en studio's bedraagt 160,2 duizend euro, tegenover 224,8 duizend euro in het Gewest **9-5**.

9-5 Huurprijs en vastgoedprijzen

	Anderlecht	Brussels Gewest
Gemiddelde maandelijkse huurprijs van een woning met 2 slaapkamers in 2013 (euro)	634	732
Gemiddelde verkoopprijs van gewone woonhuizen in 2014 (duizenden euro)	241,5	365,2
Gemiddelde verkoopprijs van appartementen, flats en studio's in 2014 (duizenden euro)	160,2	224,8

Bronnen: Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, FOD Economie - Statistics Belgium, BGHM

19 Zie Wijkmonitoring: www.wijkmonitoring.brussels

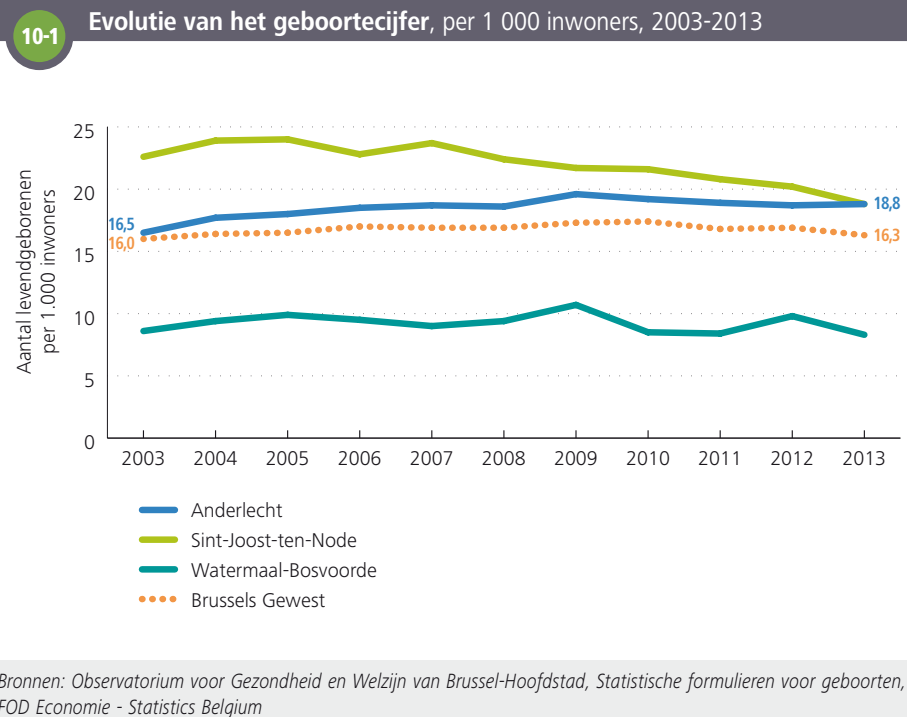
10. GEZONDHEID

10.1. GEZONDHEID VAN DE PASGEBORENEN

Geboortecijfer

In 2013 waren er 2 152 levendgeborenen in Anderlecht. De [statistische geboorteformulieren](#) tellen 71 levendgeborenen meer dan de gegevens van de [officiële bevolking](#) in 2013. Dit verschil is te wijten aan de geboorten bij ouders-asielzoekers die ingeschreven zijn in het wachtregister, maar ook van ouders in een onregelmatige verblijfssituatie of met een specifiek statuut (zoals diplomatiek personeel), die niet opgenomen zijn in de officiële bevolkingscijfers²⁰.

Tussen 2003 en 2013 steeg zowel het aantal geboorten als het [geboortecijfer](#) in Anderlecht (gedeeltelijk door de toename van het aantal vrouwen op vruchtbare leeftijd) **10-1**. Terwijl het geboortecijfer in Anderlecht in het begin van deze periode nauw aansloot bij dat van het Gewest, bereikt het in 2013 bijna 19 ‰, of een van de hoogste cijfers van de Brusselse gemeenten (het benadert dat van Sint-Joost-ten-Node). We herinneren eraan dat ook het [totale vruchtbaarheidscijfer](#) in 2014 hoger is in Anderlecht (2,3), vergeleken met het Gewest (1,9)²¹.

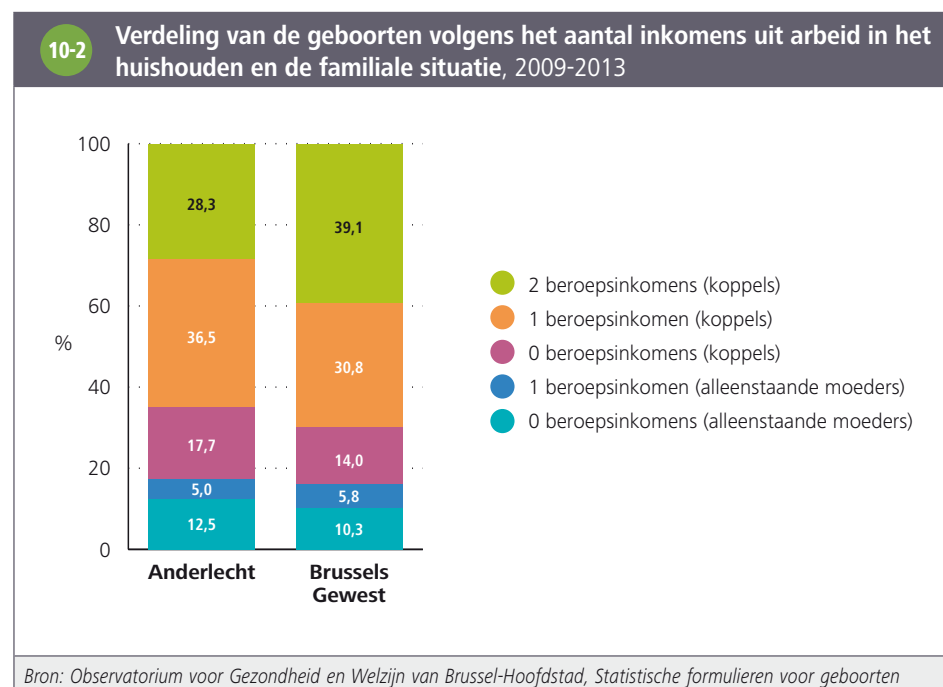

²⁰ Anderzijds omvat de [officiële bevolking](#), in tegenstelling tot de [statistische geboorteformulieren](#), wel de geboorten van Belgische inwoners die in het buitenland worden geboren. Voor meer informatie over dit thema zie Hercot et al (2015), *Geboren worden als Brusselaar; Perinatale gezondheidsindicatoren van de Brusselaars 2002-2012*, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

²¹ Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium.

Sociodemografische kenmerken van de geboorten en de moeders

De vaak ongunstige socio-economische situatie van veel gezinnen in de gemeente vertaalt zich in een hoger percentage kinderen dat wordt geboren in een huishouden zonder inkomen uit arbeid in Anderlecht (30 %), vergeleken met het Gewest (24 %) ¹⁰⁻². Verder wordt 41,5 % van de kinderen geboren in een huishouden met één inkomen, tegenover 37 % in het Gewest. Ook het aandeel kinderen die geboren worden in een eenoudergezin (alleenstaande moeder) is iets hoger in Anderlecht (17,5 %) dan in het hele Gewest (16 %).

In Anderlecht heeft ongeveer de helft van de vrouwen die tussen 2009 en 2013 bevallen zijn, niet de Belgische **nationaliteit** (dit percentage is hetzelfde als voor het Gewest) en is meer dan drie vierde niet geboren als Belg (77 % in Anderlecht tegenover 74 % voor het Gewest).

Van de vrouwen die in 2013 bevallen zijn, zijn de meest vertegenwoordigde nationaliteiten respectievelijk de Belgische (49 % van de vrouwen), Marokkaanse (14 %), Roemeense (7 %), Congolese (3 %) en Poolse nationaliteit (3 %). Tussen 2003 en 2013 kende het aandeel van de Roemeense moeders de sterkste stijging aangezien dit bijna nul was in 2003.

Gezondheid van de borelingen en de moeders

Bij de vrouwen die bevallen zijn tussen 2009 en 2013 zijn de heel jonge moeders verhoudingsgewijs sterker vertegenwoordigd in Anderlecht (2,9 %) dan in het Brussels Gewest (2,2 %) ¹⁰⁻³. Dit wordt verklaard door een groter aandeel vrouwen in deze leeftijdsklasse in Anderlecht, maar ook door een hogere **vruchtbaarheidsgraad** van de vrouwen van 15-19 jaar (1,9 % in Anderlecht tegenover 1,4 % in het Gewest). Oudere moeders zijn daarentegen minder vertegenwoordigd (4,0 % in Anderlecht tegenover 4,9 % in het Gewest) omdat het aandeel vrouwen van 40-49 jaar lager is in Anderlecht. De vruchtbaarheidsgraad van de vrouwen van 40-49 jaar (1,2 %) verschilt evenwel niet van deze van het Gewest. De andere indicatoren voor de **gezondheid van moeder en kind** in Anderlecht, die hieronder worden voorgesteld, verschillen niet significant van deze van het Brussels Gewest.

10-3 Indicatoren van de gezondheid van moeder en kind, 2009-2013

	Anderlecht		Brussels Gewest
	Aantal	Per 100 levendgeborenen	Per 100 levendgeborenen
Meerlinggeboorten	379	3,7	3,8
Vroeggeboorte (< 37 weken)	781	7,5	7,3
Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur	1.033	10,0	9,9
Moeders < 20 jaar	292	2,9	2,2
Moeders ≥ 40 jaar	405	4,0	4,9

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit

In Anderlecht verschilt de **perinatale, infantiele en foeto-infantiele sterfte** niet significant van de sterfte in het Gewest **10-4**.

10.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Levensverwachting

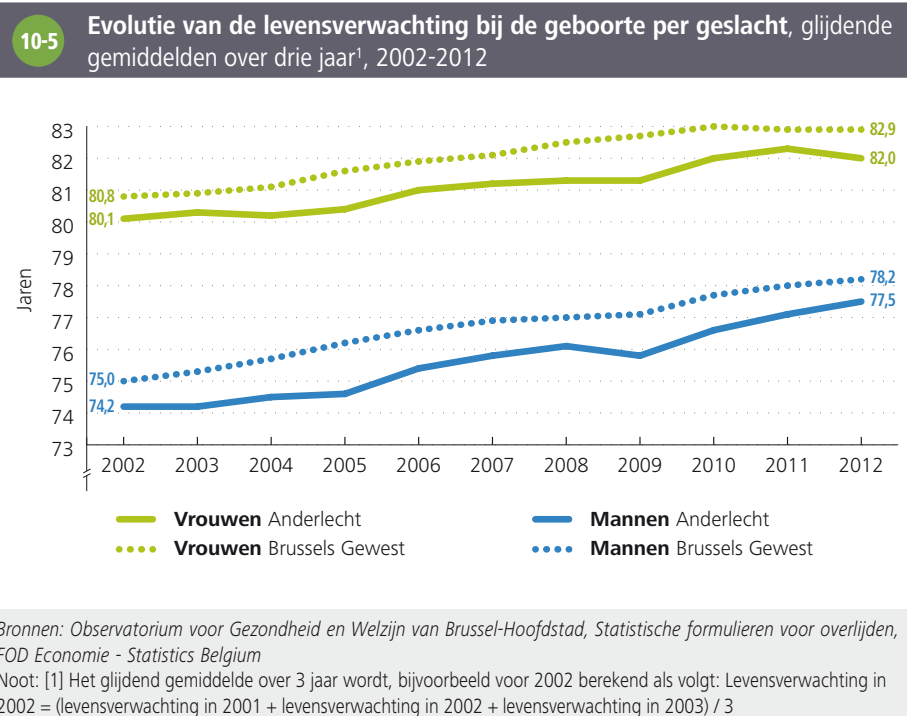
De **levensverwachting** ligt in Anderlecht lager dan in het Brussels Gewest. De hieronder weergegeven levensverwachting in 2012²² bedraagt 82 jaar voor vrouwen en 77,5 jaar voor mannen in Anderlecht, tegenover respectievelijk 83 jaar en 78 jaar in het Gewest. In de periode 2002-2012 steeg de levensverwachting sneller voor mannen dan voor vrouwen, zowel in Anderlecht als in het Brussels Gewest **10-5**.

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Anderlecht bedraagt het vroegtijdige sterftecijfer (voor 75 jaar) 396,5 per 100 000 mannen en 254 per 100 000 vrouwen **10-6**. Na standaardisatie voor leeftijd liggen deze cijfers aanzienlijk hoger dan in het Brussels Gewest (+12 % voor mannen en +11 % voor vrouwen). In vergelijking met het Gewest ligt de vroegtijdige sterfte door aandoeningen van het spijsverteringsstelsel hoger in Anderlecht, zowel bij mannen als bij vrouwen. Verder ligt de vroegtijdige sterfte door aandoeningen van het ademhalingsstelsel (meer bepaald chronische aandoeningen van de luchtwegen) veel hoger bij Anderlechtse mannen, terwijl deze door kanker aan strottenhoofd, luchtpijp, bronchiën en longen veel hoger is bij Anderlechtse vrouwen.

10-4 Perinatale, infantiele en foeto-infantiele sterfte, 2009-2013			
	Anderlecht		Brussels Gewest
	Aantal	Per 1.000 geboorten	Per 1.000 geboorten
Perinatale mortaliteit	79	7,6	7,8
Infantiele mortaliteit	37	3,6	3,0
Foeto-infantiele mortaliteit	98	9,4	9,4

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

22 De **levensverwachting** in 2012 wordt hier bepaald als het glijdend gemiddelde van de levensverwachting over 3 jaar heen ((levensverwachting 2011 + levensverwachting 2012 + levensverwachting 2013) / 3).

10-6

Bruto vroegtijdig sterftcijfer (< 75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, Anderlecht en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2013

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹
Alle doodsoorzaken	1006	396,5	+12 %	638	254,2	+11 %
Infectieuze en parasitaire aandoeningen	35	13,8	+27 %	22	8,8	+12 %
Kankers	328	129,3	+4 %	247	98,4	+3 %
<i>Kanker van strottenhoofd, luchtpijp, bronchiën en longen</i>	117	46,1	+12 %	65	25,9	+33 %
<i>Borstkanker</i>	0	-	-	48	19,1	-11 %
Endocriene, voedings- en stofwisselingsziekten	20	7,9	-7 %	19	-	-
Ziekten van zenuwstelsel en zintuigen	30	11,8	+22 %	18	-	-
Hart- en vaatziekten	198	78,0	+11 %	110	43,8	+20 %
<i>Ischemische hartziekten</i>	88	34,7	+9 %	39	15,5	+32 %
<i>Andere hartziekten</i>	43	16,9	+13 %	25	10,0	+23 %
<i>Cerebrovasculaire aandoeningen</i>	34	13,4	+4 %	28	11,2	+12 %
Aandoeningen van de luchtwegen	92	36,3	+34 %	54	21,5	+25 %
<i>Chronische aandoeningen van de luchtwegen</i>	62	24,4	+52 %	25	10,0	-1 %
Aandoeningen van het spijsverteringsstelsel	77	30,3	+44 %	44	17,5	+43 %
<i>Chronische leveraandoeningen</i>	39	15,4	+34 %	24	9,6	+58 %
Onvolledig omschreven symptomen en ziektebeelden	40	15,8	+0 %	28	11,2	+35 %
Uitwendige doodsoorzaken	140	55,2	+15 %	46	18,3	-20 %
<i>Verkeersongevallen</i>	22	8,7	+61 %	< 5	-	-
<i>Zelfmoord²</i>	44	17,3	+12 %	17	-	-
<i>Gebeurtenis waarvan niet duidelijk is of deze accidenteel of opzettelijk is ontstaan</i>	34	13,4	+26 %	9	-	-

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden, FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Verschil in mortaliteit = $(\text{Gestandaardiseerde mortaliteitsratio} - 1) \times 100$

[2] Het aantal sterfgevallen door zelfmoord wordt onderschat: een aantal zelfdodingen wordt geregistreerd als gebeurtenis waarvan niet duidelijk is of deze al dan niet opzettelijk is.

• Enkel de doodsoorzaken die meer dan 20 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 20 gevallen zijn, worden het bruto sterftcijfer en het mortaliteitsverschil in vergelijking met het Gewest niet weergegeven en wordt de cel blanco gelaten.

• De statistisch significante verschillen in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Kankers: incidentie en screeningsprogramma's

Longkanker, colorectale kanker, borstkanker (bij vrouwen) en prostaatkanker (bij mannen) zijn de vaakst voorkomende kankers in het Brussels Gewest.

Voor de periode 2009-2012 ligt de gestandaardiseerde **incidentie** van longkanker bij Anderlechtse mannen hoger dan voor het Gewest ¹⁰⁻⁷. De incidentie van longkanker bij vrouwen, alsook de incidentie van andere kankertypes die in de tabel staan, verschillen niet veel van deze van het Gewest.

Internationaal wordt aanbevolen om een systematische **screening** te organiseren voor darmkanker en, bij vrouwen, borstkanker en baarmoederhalskanker. In Anderlecht is de totale dekking van de borstkankerscreening iets lager dan in het Gewest. Daarentegen is het aandeel vrouwen dat een mammografie kreeg in het kader van het georganiseerde en gratis programma ('mammothest' genoemd) lichtjes hoger dan voor het Gewest²³ ¹⁰⁻⁸. De totale dekking ligt evenwel lager dan de Europese aanbeveling van een deelname van 70 % van de doelgroep.

Wat de screening voor baarmoederhalskanker betreft, ligt het percentage vrouwen tussen 25 en 64 jaar dat een uitstrijkje heeft laten nemen in de periode 2010-2012 in Anderlecht (52 %) dicht bij dat van het Brussels Gewest (53 %)²⁴.

10-7

Bruto incidentiecijfers van longkanker, colorectale kanker, prostaatkanker en borstkanker, Anderlecht en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2012

	Aantal kankers	Bruto incidentiecijfer (/100.000)	Vershil in incidentie in vergelijking met het Gewest ¹
Mannen			
Prostaat	210	100,7	-9 %
Longen-bronchiën	190	91,1	+22 %
Colorectaal	145	69,5	+11 %
Vrouwen			
Borst	337	155,6	-4 %
Colorectaal	136	62,8	+14 %
Longen - bronchiën	97	44,8	+21 %

Bronnen: Stichting Kankerregister en FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Vershil in incidentie = (Gestandaardiseerde incidentieratio - 1) x 100

• De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

10-8

Dekkingsgraad van het georganiseerde borstkankerscreeningsprogramma en totale dekking van borstonderzoeken bij vrouwen van 50 tot 69 jaar, 2011-2012

	Anderlecht	Brussels Gewest
Mammothest	11,5 %	9,9 %
Mammografie en/of mammothest	51,5 %	52,9 %

Bronnen: InterMutualistisch Agentschap, Brumammo, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

²³ Voor meer informatie over dit thema, zie Yannart et al (2015) *Vierde evaluatierapport van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest (2009-2013)*, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

²⁴ InterMutualistisch Agentschap, Atlas. www.aim-ima.be

WOORDENLIJST

Activiteitsgraad: percentage van de [beroepsbevolking](#) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de wijken in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoededrempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60 % van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2014 (inkomens 2013) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1 085 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 1 736 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2 279 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risico lopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn ([niet-werkende werkzoekenden](#)).

Binnenlandse werkgelegenheid: de binnenlandse werkgelegenheid stemt overeen met de banen van personen die op een grondgebied werken, ongeacht de woonplaats van de werknemers.

Btw-plichtige ondernemingen: de statistieken van btw-plichtige ondernemingen worden opgesteld door Statistics Belgium van de FOD Economie. Ze tellen enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen. Wat betekent dat deze statistieken geen rekening houden met de verschillende exploitatiezetels die een onderneming kan hebben, verdeeld over een of meerdere gemeenten en deze als een enkele onderneming beschouwen, gevestigd in de gemeente waar de maatschappelijke zetel zich bevindt.

De [stopzettingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal die niet meer aanwezig zijn in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar maar wel voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een onderneming die een gemeente verlaat om zich ergens anders te vestigen, zonder zijn statuut te veranderen in het register van btw-plichtige ondernemingen, zal niet in het aantal stopzettingen worden meegeteld.

De [oprichtingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal ondernemingen aanwezig in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar en niet voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een reeds geregistreerde onderneming die zich op het grondgebied van een gemeente vestigt, wordt niet als een oprichting beschouwd. De statistieken 2014 voor het aantal btw-plichtige ondernemingen waren bijgevolg uitzonderlijk hoog, vergeleken met de jaren voordien. Dat is te verklaren door een verandering in de wetgeving die sinds januari 2014 de prestaties van advocaten onderwerpt aan de btw. In de eerste maanden van 2014 hebben zij dan ook stappen moeten ondernemen om hun btw-inschrijving in orde te brengen. Deze inschrijvingen om zich aan te passen aan de nieuwe regels zijn geen echte oprichtingen van ondernemingen, omdat deze ondernemingen in de meeste gevallen reeds actief waren.

De [faillissementsgraad](#) van ondernemingen wordt berekend door het aantal faillissementen van ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve btw-plichtige ondernemingen van dat jaar. Het aantal faillissementen van ondernemingen is gebaseerd op de aangiften van de handelsrechtbanken, aangevuld door informatie uit het ondernemingsregister van Statistics Belgium. We stellen vast dat er bijzonder veel waren in 2013 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omdat de handelsrechtbanken van Brussel voor koophandel in de loop van dit jaar een

“massale” schoonmaakoperatie hebben doorgevoerd voor de ondernemingen met een economische gezondheid die als dubieus werd beschouwd.

Circulaire migratie: duidt de beweging aan van personen die hun levensruimte delen tussen twee landen, wat vaak de mogelijkheid biedt om contact te houden met de familie die in het land van herkomst is gebleven en simultaan een baan in het buitenland te behouden.

Conventionele woningen: de conventionele woningen worden gedefinieerd als een geheel van aparte (omringd door muren en daken) en onafhankelijke potentiële verblijven (met een ingang direct naar de straat, een trap of de gang) die vanuit architecturaal standpunt opgetrokken zijn met permanente bewoning als doel.

Economische afhankelijkheidscoëfficiënt: de economische afhankelijkheidscoëfficiënt wordt verkregen door de bevolking in de meest afhankelijke leeftijdsschijven (namelijk de personen jonger dan 18 en de 65-plussers) te delen door de bevolking die het meest in aanmerking komt om een professionele activiteit uit te oefenen (18-64 jarigen).

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op leefloon omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen en vreemdelingen met verblijfrecht, die niet zijn ingeschreven in het rijksregister. De bedragen zijn identiek aan deze van het leefloon.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden

dus niet mee opgenomen in de fiscale statistieken. Dit betekent dat sommige sociale transfers (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er enkele personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals de buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Foeto-infantiele sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0 tot verstreken 364 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid (GVE): deze indicator kan de gemiddelde levensstandaard binnen een bevolking benaderen, door rekening te houden met de structuur van de bevolking volgens de leeftijd en de samenstelling van de huishoudens. Om het gemiddeld inkomen per GVE van een gemeente te berekenen, wordt het fiscale inkomen (hier na belastingen) van de inwoners van de gemeente dus gedeeld door het aantal GVE van de gemeente (de berekeningswijze houdt geen rekening met aangiften van een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul). Om het aantal GVE van de gemeente te berekenen, gebruiken we een equivalentieschaal die wordt toegepast om het aantal personen in een huishouden om te zetten in “equivalent volwassene”: aan de eerste volwassene wordt een coëfficiënt 1 toegekend, aan alle andere personen ouder dan veertien jaar 0,5 en aan kinderen van veertien jaar en jonger 0,3. De bevolking werd hier dus omgezet in GVE om rekening te houden met de structuur van de huishoudens omdat deze een invloed heeft op de structuur van de uitgaven. Om vergelijkingen mogelijk te maken, moet elke persoon die deel uitmaakt van een collectief huishouden in de berekening worden beschouwd als gezinshoofd van een private huishouden.

Geslachtsverhouding: het gaat om de verhouding tussen het de aantal mannen en het aantal vrouwen. Via deze graad kan men de verdeling van de bevolking naar geslacht analyseren.

Gestandaardiseerde incidentieratio: totaal aantal gevallen van een bepaalde ziekte in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” gevallen in de gemeente

(verkregen door het incidentiepercentage per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gestandaardiseerd sterftecijfer: totaal aantal sterfgevallen in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” sterfgevallen in de gemeente (verkregen door het sterftecijfer per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gini-coëfficiënt: is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. De coëfficiënt is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul, worden niet mee in rekening gebracht.

Graad van financiële autonomie: aandeel van het eigen vermogen van de gemeente (met uitzondering van de voorzieningen voor risico's en lasten) in procent van het totale passief.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doelstelling groene ruimten creëren, ze aaneenschakelen door middel van met groen omzoomde straten en rivieren doen herleven in het belang van de inwoners en binnen een bredere ecologische visie. Het werd opgestart in 1996 en werd in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0+ tot verstreken 364 dagen) per 1 000 levendgeborenen.

Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur: het geboortegewicht hangt nauw samen met de zwangerschapsduur. Bepaalde factoren kunnen bij identieke zwangerschapsduur tot een lager geboortegewicht leiden: roken, alcohol, aandoeningen van de placenta, enz. Foetusen met een laag gewicht in vergelijking met het gemiddelde van de foetusen die na een identieke zwangerschapsduur geboren worden, hebben vaak perinatale gezondheidsproblemen en een hoger mortaliteitsrisico. Het lage geboortegewicht voor de duur van de zwangerschap komt overeen met de totale levendgeborenen met een gewicht lager dan het percentiel 10 van de geboorten voor dezelfde zwangerschapsduur (zwangerschapsduur van 24 tot en met 41 weken), tijdens de geanalyseerde periode (hier 2009-2013).

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbereidheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Levensverwachting: de hier bestudeerde levensverwachting betreft de levensverwachting bij de geboorte, die aangeeft hoe oud iemand gemiddeld zou worden indien hij of zij vanaf de geboorte en doorheen zijn of haar leven op elke leeftijd dezelfde overlijdenskansen zou accumuleren als deze die opgetekend werden in de verschillende leeftijdscategorieën van de bestudeerde populatie gedurende een bepaald periode. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftecijfers van de bestudeerde periode.

Liquiditeitsratio: aandeel van de schulden op een jaar of meer en van de financiële rekeningen in procent van de schulden op een jaar of meer van de gemeente.

Lokale vestigingseenheden: exploitatiezetels van de ondernemingen in de gemeente waar ze werkelijk gevestigd zijn, op voorwaarde dat ze ten minste één werknemer aangegeven hebben bij de RSZ.

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

Perinatale sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen in de eerste week (0 tot verstreken 6 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alsook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk

recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen ([leefloon](#), [equivalent leefloon](#), IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Senioriteitscoëfficiënt: de senioriteitscoëfficiënt geeft het relatieve aandeel aan van de oudste personen (80 jaar en meer) binnen de groep senioren (65 jaar en meer). Deze coëfficiënt meet de vergrijzing van de senioren.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister ([officiële bevolking](#)) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister.

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en is het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door de Algemene Directie Statistiek, op basis van structurele kenmerken die worden geïdentificeerd via volkstellingen (de laatste belangrijke aanpassingen dateren van 2001).

Statistisch significant verschil: een verschil tussen twee cijfers wordt statistisch significant genoemd, wanneer de kans heel groot is dat dit verschil overeenstemt met een reëel verschil en het risico dat het verschil het resultaat is van toeval, heel klein is.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: aantal kinderen dat een vrouw in het reproductieve leeftijdsinterval zou krijgen indien ze hetzelfde vruchtbaarheidscijfer zou blijven vertonen op elke leeftijd. Het wordt berekend door de [vruchtbaarheidscijfers](#) per leeftijd op te tellen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door

de grote lanen in het zuiden (Churchilllaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidtlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de [eerste kroon](#) en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Verouderingscoëfficiënt: de verouderingscoëfficiënt is de verhouding tussen het bevolkingsaandeel van senioren (65 jaar en meer) in vergelijking met het bevolkingsaandeel van de jongsten (jonger dan 18 jaar). Deze meet de vergrijzing van de bevolking.

Vruchtbaarheidscijfer: de verhouding van het aantal levendgeboorten bij vrouwen van een bepaalde leeftijd tot het aantal vrouwen van die leeftijd. De verstreken leeftijd, m.a.w. de leeftijd bij de laatste verjaardag, wordt in aanmerking genomen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de [werkende bevolking](#) (werkend) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking ([niet-werkende werkzoekenden](#)) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociodemografische en fysieke kenmerken.

Voor meer informatie: www.wijkmonitoring.brussels

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden
BGHGT	Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën	OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	OGSO	OndernemingsGebieden in de Stedelijke Omgeving
Brumammo	Brussels Coördinatie Centrum voor Borstkankeropsporing	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
btw	Belasting over de toegevoegde waarde	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
COOVI	Centrum voor onderwijs en onderzoek in de voedingsindustrie en de chemie	POD	Programmatorische Federale Overheidsdienst
CITYDEV	Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering
EU	Europese Unie	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
FOD	Federale Overheidsdienst	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
GBP	Gewestelijk bestemmingsplan	RVV	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie
GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel		
HORECA	Activiteitstak die alle hotels en eet- en drinkgelegenheden (restaurants en cafés) omvat		
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen		
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid		
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling		

VOOR WIE MEER WIL WETEN

MEER INDICATOREN

Wijkmonitoring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
www.wijkmonitoring.brussels

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse:
www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad:
www.observatbru.be

NASLAGWERKEN

Corijn, E. & van de Ven, J., 2013, *The Brussels Reader. A small world city to become the capital of Europe*. Bruxelles, VUBPRESS.

Dessouroux, C., 2008, *Espaces partagés, espaces disputés. Bruxelles, une capitale et ses habitants*. Bruxelles, Université libre de Bruxelles (CIRHIBRU) & Ministère de la Région de Bruxelles-Capitale.

Jaumain, S. (Dir.), 2009, *La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire & Patrimoine des communes de Belgique*. Bruxelles, Racine.

Vandermotten, C., 2014, *Bruxelles, une lecture de la ville. De l'Europe des marchands à la capitale de l'Europe*. Bruxelles, Éditions de l'Université de Bruxelles.

Van Hamme, G. (Dir.), Grippa, T., Marissal, P., May, X., Wertz, I. & Loopmans, M. (2015). *Dynamiek van buurten in moeilijkheden in de Belgische stadsgewesten*. ULB – IGEAT. KULeuven – Department of Earth and Environmental Sciences. POD Maatschappelijke Integratie, Brussel. http://forms.mi-is.be/Atlas_NDL.pdf

Zoom op de gemeenten: Anderlecht

De publicatie “Zoom op de gemeenten” van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft voor het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het territorium waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.observatbru.be

Dit document is ook beschikbaar in het Frans.
Ce document est également disponible en français.